

מבנה הקהילה והיררכיה קהילתית

המדינה הורכבה משלושה קהילות: פינסק הורודנא ובריסק. הקהילות התאגדות לקהילה אחת כאשר המוטרה המרכזית שלהם היא גביית מיסים. המיסים נחכרו בהתחלה מהאוצר על ידי אנשים פרטיים, אבל, עם כניסת מס הגולגולת לתוקף הקהילות התאגדו לגוף אחד שמטרתו להתמקח על גובה המס באמצעות לובי שלטוני מצד אחד, ולגבות את המיסים בצורה אפקטיבית, מהצד השני. לכל קהילה היו שתי גובים, או "שמאים", שהמטרה שלהם היא לגבות מהפרטים ולאמוד את העושר שלהם. האנשים הללו יכלו לעקל רכוש על חשבון החובות והשתכרו בשכר גבוה בשביל זה. אבל, היו להם תמריצים מיוחדים לעשות את זה בצורה טובה: אם הם לא היו גובים את הכסף, הם היו אחראיים לתשלום

האלופים מנהיגי כל קהילה וקהילה ימנו בקהילתם שני אנשים שיזדרזו שיזרזו בעסק גביות גולגולת סכום ופאווראטני, באופן שיהיה הכל מוכן ומזומן לזמנו לבל יצא ה"ו שום חיזק להמדינה, וביד אותם שני אנשים. כה ורשות בעסק הגביות להעניש ולהחרים ולהפריש ולעבוט עבוט [לעקל] בלתי שום שאלת רשות ראש ומנהיג בעולם. ובאם שני אנשים ההם נתרשלו בעסק הגביות הרי כל הזיקות שיגיע ח"ו להמדינה יבוקש מיד שני האנשים.

לובי

העמדת לוביסט לטובת הקהילה

השלשה קהילות ראשי בתי דינים בכל עת סימינקס שלפני הוועד, מחויבים ראשי כל קהילה וקהילה לעמוד על המשמר, לתור ולחקור ולדרוש לבל יעלו ח"ו דבר חדש להיות לנו לקוץ מכאיב וההוצאות שיעלו תשלם כל קהילה עם הסביבות שלהם. וכן זולת ג' קהילות בכל מקום שיש שם גרא"ד שיתוועדו שם הפאווי"ט לעשות סימינק מחויבים גם כן ראשי אותה קהילה לעמוד על המשמר בכל אופן הנזכר, והוצאות שיעלו יתנו גם כן הקהילה ראש ב"ד שלו עם הסביבות. ואיזה קהילה אשר לא יבררו לעמוד אל משמר והעמידו שתדלנין על הסימינק ענש יענשו מאה זהובים אדומים קנס לצדקה.

הרימונו מעם שלשה גבורי חיל אשר להם כח לעמוד בהיכל מלך ושרים, חמה יעמדו על הפקודים לשמור משמרת וועד ממלכה ושרים, ולהיות עיניהם פקוחות על כל דרכי השתדלות לטובת כלל המדינה כולה כיד ה' הטובה עליהם. ואלה שמות האלופים: הר' ישעיה מקהילת ווילנא, והר"ר בירך מקהילת בדיסק והקצין כמר מרדכי מלמאז. הר"ר בירך וכמר מרדכי יעמדו על משמרת שלהם לעמוד שם במקום הוועד בו ביום הראשון של ימי הוועד, והר' ישעיה יקדים נפשו לצאת ולבא אחריהם זריז ומהיר על צד היותר אפשר עצהיו"ט ואפשרי. זולת שתדלנים מדינה הנ"ל יוסיפו לשלח מכל קהילה ג, קהילות ראשי בתי דינים איש חיל הראוי לשליחות וועד ממלכה ושריה. ויקדימו גם שלוחי הקהילות לצאת חיש ומהר על צד היותר אפשר.

45. ארבעה שבועות או שלשה קודם הסימקש יתעוררו הראשי ומדינות של כל כרך וכרך לכתוב ולזרז האנשים העומדים סמוך לקובץ הסימקש שם על המשמר, שלא יעלו ח"ו דבר חדש ולתקן כל מה דאפשר לתקן. (ושלוחי הוועד א) שיצאו לכבד אותם באיזה מתנה ולבקש מהם שיעמדו לאוהבים לנו על הוועד.

עוד עלה ונגמר אם יגזור השם שלא יהיה גולגולת בוועד מלכיה ושריה שם בווארשא' מהיום ועד יריד גראמניץ ש"ס זיין לפ"ק, יש לנו לגבות במדינה ארבעה סכומים בגבים רדופה לפרעון חובות שחייבים המדינה הנ"ל ואף שיהיה גלגול' בוועד וורשא תוך זמן הנ"ל, על כל פנים עלינו לעשות לגבות במדינה שני סכומות לפרעון חובות הנ"ל שחייבים המדינה כנ"ל. על זה קבלנו עלינו בכל תוקף ועוז לעשות זאת* הנ"ל ולנכות ריווח העולה אותו סך שיקבלו מאותו יום עד יום הפרעון לפי הש"ח וראשי המדינה קבלו עליהם באם לא ירצו מנהיגים להביא לבא על החתום האנשים הנ"ל יודיעו לקהילת בדיסק תוך ל' יום מהיום בשלמי הרעה הזאת כדי להכריז על המסרבים. ואם לא יודיעו תוך זמן הנ"ל יוכרז על ראשי מדינות חרם. ועל דברים האלה דברים ככתבן מסרנו איגרת ביד שלוחי הוראדנא ופינסק כדי להראות שם*

מעורבות בבחירות

כל קהילות קהילה מג' ראשי קהילות ישלחו לוורשא לימי הוועד שרי המדינה הסמוך שקורין אלעקציא' איש א', אשר לו יד ושם לעמוד בהיכל המלך ושרים על הוצאות המדינה, מלבד ר' זלמן ור' מרדכי מלאמד' שתדלני המדינה. גם הקהל דמינצסק ישלחו א' מקהילתו מקהילתם, והחצי וההוצאה מהמשלוח דמינצסק יהיה מתוך המדינה.

מימון הוצאות השתדלנות

129. תרנד. הוצאות סימקש דראשי בראשי הקהילות, מאחר שיש שם ת"ל קיבץ גדול וסריצים נותנים עיניהם בממון ישראל, ע"כ עלתה הסכמה: עד מאה וחמשים זהובים יתקבל במדינה ואף זה ע"פ חרם, ובישובים עד שלשים שאק לים ע"פ חרם. וכל קהלה וישוב מחויבים להוציא ולד. שתדל לטובת המדינה שלא יעלה שום דבר חשש וסכנה באינסטרקציא.

למדינה לא הייתה זכות כפיה ממשית מלבד החרם, אולם היא זו שכוננה את הקניין הפרטי, אדם שלא קיבל על עצמו את המדינה הריבון, לא קיבל זכויות קניין בכלל:

אודות המבואר למעלה סים נ' מ"ו אשר אין לשום אדם מארץ אחרת לנטות אהלו לשבת ולדור במדינות ליטא וכות, ע"י שם, ומבואר גם כן שם שרשות להוציא מידו האוראנדא - עלה ונגמר: כל מי שישב ודר במדינה אחרת משך שרה שנים רצופים ולא יתן סכום ולא דמי חזקה משך כל עשרה שנים, הרי אף שמולתו במדינות ליטא וישיבתו מאז קודם ים שנים ומקדם כמה שנים במדינות ליטא, עם כל זה יחשב לאיש זר וכדין אדם מארץ אחרת הוא ככל המבואר למעלה. ואין לשום אדם למכור לאיש זר שום חזקתו אוראנדא שלא בידיעת ראש ב"ד שלו, ואם עבר ומכר לו אין במכירתו כלום; אם אפשר להחזיר לו מעותיו מן המוכר יחזירו לו מעותיות ואם אי אפשר להחזיר מעותיו חזקתו שקנה ומעותיו אבודים.

55. רעג. ע"ד אשר בעו"ה בגלות המר הזה מסתעפים ועולים ובאים כמה עלילות וסכסוכים בקהלו וישובים, חדשים מקרוב באו, עוד זה מדבר וזה בא, צרות תכופות זו לזו, נותנין עיניהם בממון של ישראל, ובני אותה קהלה וישוב באסם דמים שלא נודע להם מאין יהיה מוצא כסף הוצאות בעסק ההוא, מחמת שלא נשתתפו לזה בני המדינה, ע"כ נרפים המה נרפים בהשתדלות העסק ההוא. בכך עלה ונגמר במוסכם: בוועד אלול שצד"ל הבע"ל יפקחו אלופים ראשי המדינה היטב, כדת מה לעשות למצוא דבר סדר ומעמד נכון וראוי ע"ד הוצאות העלילות וסכסוכים על כל צרה שלא תבא ומה יתנהגו.

מיסוי פרוגרסיבי

המיסוי היה פרוגרסיבי עשירים שילמו הרבה, מעמד הביניים שילם פחות, והעניים שילמו עוד פחות. הגביה הייתה נעשית בשלשות: עשירים, בינונים ועניים, כאשר, לכל מעמד חברתי נבחר נציג [ממה שאני מבין, הוא נבחר בכפיה], העשירים שילמו סכום גבוה, את החלק היחסי שלהם במס הגולגולת, העשירים שילמו פחות והעניים אפילו פחות. אבל, חובת התשלום הייתה על כולם, אם העני משלם פחות, אז העשיר משלם יותר.

חלוקת מס הגולגולת לפי עשירים ועניים

לעשות סדר גביות גולגולת: יבחרו לישוב עליו איש עשיר ובינוני, ועוד אחר בינוני פחות מזה. העשיר יתן בראש הגולגולת שלו משלם, וכן הבינוני, ואשר לא תשיג ידו יעשו בין שלשתן מה שייתן החצי או השליש או פחות לפי ראות עיניהם.

רעד. אוד' כמה קהילות וישובים הציעו דבריהם בקובלנא ע"ד סכומות ופאווראטי שלהם אשר עליהם למשא כבד יותר מכדי השגת ידיהם, -לעת כזאת משכנו ידינו והרחבנו הדבר עד וועד אלול שצ"ד ה'ב' ע"ל. וכל קהילה וישוב ים מחויבי, לשלוח לפני הוועד הבע"ל ריסטר סכום שלהם של פסח שצ"ד בהן צדק, וגם ריסטר הבתים גדולים ובתים קטנים גם כן בהן צדק, וישלחו ריסטר סכום של פסח שצ"ד שצ"ג וריסטר סכום של פסח שצ"ד הבע"ל.

אודות הנזכר בתקנה בתקנות קדומה הקודמת, גזלה ושריפה שאין לפקפק בהם שאין לפקפק בגזלה ושריפה פירוש: בגזלה ושריפה אין לפקפק אמנם בסך שיפסיד וניזוק אם אינו מבורר מברר הדבר מסור ביד האב"ד ורו"ט ליתן לו שבועה, ואם ייטב בעיניהם להחמיר עליו בשבועה יעשו כפי ראות עיניהם

השמאים גובים את מיסי הבסיס, מס הגולגולת, לפי הסדר הקודם. אבל, בנוסף לזה היה גם מיסוי על חכירה של זכויות המסחר או מתן שירותים. המס שנחכר מהאצילים, חל על כל השירותים השונים:

"מכם הן חדש הן ישן או גשר או שאר מכסים או טשאפווי או שירות, כפי הנאת ריווח שיש לו באותו אוראנדים או מכם או טשאפאו או שירות יעריכו השמאים."

הנחה לבריסק עקב שריפה

שלח. על אודות סכום 1.ה מדינה אשר עלה ונגמר בוועד טבת שבט העבר, להביא לוועד דהאידינא ריסטר סכום של כל קהילה וישוב כדי לעשות סכום חדש; ו לסבת רוב טרדות והרפתקאות ד' ע' דו בעו"ה על במה ק' ה' לו' ת' לא היה להם שעת הכושר להתעסק בזה, רק ראשי קהילות וקצת קהילות סביבות מועטים דמיעוט שהביאו ריסטר סכום שלהם, לכן היה מהנמנע להוציא מכוח אל הפועל גמר עשיית סכום חדש; אך קהילת בריסק מחמת היזק ידוע היזק רב הנעשה להם בעו"ה נעשה יעשו להם הנחה שלשים שאקלים מסכום הקדום מהיום ועד עד ר"ח אלול שצ"ט ל'. ובחג הפסח שצ"ט ל' יעשו השמאים שבכל קהילה וישוב ריסטר סכום מהשגת ידם של כל אחד ואחד, כנהוג שמעריכים גם ממחים או ממעות אחרים, חוץ מי שלוח ממון מיושבי קהילתו והמלוה נותן לסכום ממון ההוא, וחוץ מכסף וזהב ומרגליות - מהאלה לא לעלות סכום לעניין סכום המדינה. וכל קהילה ראש ב"ד מחויב לשלח לוועד הנ"ל ריסטר סכום השגת יד כל אחד ואחד מקהילת' ומכל קהילות וישובים שלהם; גם ריסטר מספר הבתים גדולים לבד ומספר בתים קטנים לבד, כדי שיוכל לעשות סכום חדש ופאווראטי מחדש מחודש 33צד היושר. ותיכף בהתאסף יחד ראשי המדינה בוועד הסמוך מחויבים ראשי המדינה של כל קהילה

להראות כל ריסטר סכומים וריסטר מספר בתיסכנ"ל של כל קהלה וישוב שלהם, ולא לדבר בשום עסק בעולם בקנס מאה ז"א זהובים אדומים אל תוך המדינה.

מיקוח בין קהילות וקרטל

שיתוף הפעולה בין הקהילות היה בעיקר כלכלי, הוועדים המשותפים נעשו בירידים וסכום המס נקבע מיריד ליריד. אבל, זה לא היה רק שיתוף פעולה, אלא גם תוצאה של מיקוח בין הקהילות, ניסיון לייצר קרטל, כך שהם יוכלו למקסם את המחיר של השירותים והסחורות. במסגרת הקרטל, נאסר על אורחים לסחור בתוך העיר או להתמקח על המחירים

איסור על התמקחות במחיר

23. ע. עוד עלה ונגמר שאין לשום אדם לעשות מקח על שום סחורה מאשר ימצאנו, כאשר יקנה הוא יוסיף לו על כל חתיכה וחתיכה או על כל אמה ואמה או על משקל פונט ופונט כך וכך, ועי"כ מתייקר השער וגורם בלבול וערבוב באותו סחורה, כי לא איכפת לים אף אם קנה אותו ביוקר גדול בהיות שהוא קרוב לשכר ורחוק להפסיד, ומפסיד מחיות שאר בני אדם בני העיר והגליל.

אורח שיביא כי יבא סחורות לוילנא אין לו למכור סחורותיו על יד על יד, כ"א באופן המבואר למטה, דהיינו באם יביאו י"ש עגלה א' אין לו למכור פחות ממאה קווארט בפעם א', ואם יביאו יותר מעגלה אין לו למכור פחות מעגלה בפעם א' ואם יביא פחות ממאה קווארט ימכור הכל בפעם א'; ואם יהיה דבש אין לו למכור פחות משה מירניצש מירניצש בפעם א'; ואם יביא פחות משה מירניצש מירניצש בפעם א'. בגדי פשתן אין לו למכור פחות ממאה אמות בפעם א' ואם יביא פחות ממאה אמות ימכור הכל בפעם א'. דבר הנמכר במשקל אין לו למכור פחות מאבן א' ואם יביא פחות מאבן א' ימכור הכל בפעם א' אך ורק מיני בשמים רשות למכור על המשקל ליטרא. המביאים כלי זכוכית יתנהגו ע"פ פסק הקדום שבידם. וכל שאר מיני סחורות אין לו למכור פחות מעשרים שאק לים; ואם יביא פחות מעשרים שאק לים ימכור הכל בפעם א'. ומשך זמן עשרה ימים מיום הבאת הסחורה לוילנא הרשות למכור לאשר ישר בעיניו ליהודים או לגוי/ ומכלות מעשרה ימים ואילך משך זמן שני שבועות אין לו למכור לשום גוי כל עיקר. ואחר כלות שני שבועות הרשות למכור בין ליהודים בין לערלים ל', משך זמן עשרה ימים מכלות השני שבועות. וכן יתנהגו תמיד חוזר חלילה בל* משך זמן היות בוילנא.

האלופים דקהילת הורודנא וקהילת פינצסק פינצק וקהילת ווילנא נתפשרו בטוב עם חקרים מנהיגי קהילת סלוצק, אודות משא ומתן של ג' קהל ו ת הנ"ל בק' ס ל וצק' דהיינו: הרשות נתונה לקחלות הנ"ל לסחור את העיר סלוצק ככל חפץ נפשם, הן למכור או הן לקנות' אך שלא יבאו בפעם א' כי אם ארבעה אנשים ולא יותר; והארבעה אנשים האלה לא יעכבו שם כי אם משך זמן שני שבועות מיום בוא הראשון. וסחורות שיביאו לק' סלוצק אין להם למכור מאומה מסחורות ההם לשום גוי תוך ג' ימים מיום הבאת הסחורה לסלוצק; ולא לעשות שום ערמה ותחבולה בדבר בעונש החרם וחרם. ואם לא יוכלו למכור ליהודים תוך ג' ימים מיום הבאת הנ"ל' אזי רשות למכור הסחורות כולם או מקצתן לגוי/ לאשר ישר בעיניהם, אחר כלות הג', ימים הנ"ל. ואין לשום א' מיושבי הקהילות הנ"ל לבא לסלוצק לישא וליתן שמה עד אחר כלות ששה שבועות מיום נסיעת ארבעה אנשים מסלוצק ואחר כלות הששה שבועות הרשות נתונה ליושבי קהילות הנ"ל לבא לסלוצק לישא וליתן שמה שני שבועות. ולא יבאו בפעם א' כי אם ד' אנשים הנ"ל בכל אופן מעמד הנ"ל כנ"ל. נעשה מהיום עולמית לחק ולא

יעבור עד סוף כל הדורות. ואין ליושבי הקהילות הנ"ל לקנות סחורות בסלוצק בבתי גוי/ כ"א דוקא בשוקים וברחובות בכל אופן הנ"ל. נעשה יות ב' ח"י אלול שצ"ד לפ"ק.

תושבים ממדינות אחרות

21מ. אין לשום אדם מארץ אחרת לנטות אוהלו לשבת ולדור במדינות ליטא בלי ידיעת רצון ר"מ אשתו ובניו בכלל, וכ"ש שאין לו לשכור שום אוראנדא בכל גבול מדינות ליטא, ואף אם ישכור איזה אוראנדא אין לו דין חזקה, והרשות לכל אדם לילך עליו ולהסיג גבולו ולהוציאו מידו, הן מכאן ולהבא הן אותם שכבר דרים במדינות ליטא ובידם אוראנדאי, הרשות לכל להשיג גבולו ולהוציאו מידו האוראנדא. וראשי הקהילות מחויבים לעיין ולפקח על סביבות שמחזיקים ראשי ישיבה שיחזיקו בחורים ונערים כפי יכולתם. ועתה יש עיפוש במדינות פולין, יראו לשלח נערים לישובים אף שאין שם ראש ישיבה, אם יש שם בעלי בתים שילמדו עמהם. וכן בשיש מלחמה במדינות פולין, מזו איש זר אשר ממדינות פולין ויתקע אהלו סמוך לקהילת לעיר מיג צ ק וירדפהו עד חורמה לגרשו מן הארץ הזאת ע"פ כל האפשר בכל חומרי עונשים וכפיות התקנה הנ"ל.

131. תרסד. באשר ראה ראינו כמה אנשים ההולכים ונוסעים ממקום ממקום ובאים לגור ולהשתקע. במדינת ליטא, ובפרט בורחים מפולין ומשאר ארצות ובאים לגור במדינת ליטא, מכל אלה עומדים סכנות גדולים וחששות עצומות והזיקות ליחידים ולרבים מחמת מעשיהם ועסקיהם בכך כהיום הזה נתנו לב לתקן במדינת ליטא: באם איזה איש יבא לגור במדינת ליטא ממדינה אחרת באיזה קהילה או ישוב וגליל ומכ"ש בראש הקהילה, גרוש יגורש אותו מקיר העיר וחוצה ולא יתנו לו מקום כלל וכלל לתקוע אהלו לשם, אפים ישיבת ארעי בקהילה או ישוב ההיא ואיזה קהילה או ישוב או גליל או ראש הקהילה שיעברו על דברים אלה וליתן ויתנו מקום לדור לאנשים כאלה, אזי כל אחריות והזיקות אשר יעלו מהם חל על אותו קהילה וישוב או גליל לבדם, אם לא שיהיה להישוב והקהילה והגליל הרמג' מראש ב"ד שלו שיניחו אותו לדור שם. וכזאת כבר נעשה כרוז בבה"ב פה בהתוועדות בוועד דהאידינ' במקום התראה.

ריכוזיות הקהילה

היתרונות של המכס לקהילה

תועלת הסוחרים כשהמכס ביד בגויים
ועד שפ"ג – 1622 (לפני הפירוק?)

סד. ע"ד אשר קמו איזה אנשים סוחרים והעלו דבריהם לבקש שיעשו תיקון שלא יעלה לשום יהודי לשכור המכס חדש שנקרא פאב"ר, בחשבם שהוא תועלת הסוחרים כשהמכס ביד גויים, - ושקלנו וטרנו בדבר מצאנו וראינו אשר דבריהם ובקשתיהם שלא כהוגן ושלא כהלכה, ונראים הדברים אשר מקנאת איש את רעהו וליקח נקמתו או להכעיס ולהקניט בקשו על זאת, כי המפורסמת אין צריכין ראיה. וכל איש אשר נתן אלקים חכמה ראה וראה והלב מבין אשר עיקר ויסוד טובת כלל כולו יצאו כשיד מישראל תקיפה ורמה מחמת המכס שבידו. וגם טובת הסוחרים ניכר וידוע לכל כשהמכס ביד ישראל. מי יתן והיה אשר בכל מקומות ישיבת תפוצת ישראל יהיה המכסים ביד יהודים וישראל להיות ידיהם למעלה ראש. מעתה כל איש אשר חנן אלקים אותו למצוא חן ושכל טוב לשכור המכס הנ"ל ישא ברכה מאת ד, וצדקה מאלקי ישעו.

סד. הנהגת המוכס במכס חדש בכל מדינה כולה יצאו בעקבי המוכס דק"ק בריסק, ע"פ הנהגה

דק"ק בריסק יתנהגו גם הם. והנהגת מכם ישן אל ישנו את תפקידיו ממעמד ומצב אשר כבר להם בכל כרך וכרך. ואף מכס חדש אשר יעלה להבא הן בק"ק בריסק הן בכל המדינה כולה ולא ליקח דמי מכס יותר ממה שקיבל המוכס דק"ק בריסק יצ"ו לשעבר.

10. דבר משפט בעסק אורנדא או מכס הן מהמלך הן משר אין לדייני' לפסוק אותו, כי אם ראשים וטובים יצ"ו.

מתן המיסים לאדם אחד בלבד

117. תקעח. בהתועדות אסים' וועד המדינה דהאינדא פה קהילת זאבלודווי, עלה ונגמר בהסכמות כולם כאחד: אשר הרימונו ובחרנו מעם לנאמן רוח הוא האלוף המ' הראש ומנהיג כבוד מוהר"ר יוסף ב"ר דוד מק' בריסק, מסרנו לו כל תוקף ועוז מעשה המדינה על כל גביות המדינה. להבא מחויבים כל קהילות וגלילות וישובים בכל מדינתנו ליטא ליתן לידו דווקא כל הגביות מדינה להבא ולא לשום אדם אחר זולתו וכל תוקף מעשה המדינה שבעולם מסרנו לו להוציא מכה אל הפועל כל גביות ההם ע"פ חרמות ושמתות וכל שאר כפיות ונגישות, להעביט ולעקל בכל מקום הן קהל הן יחידים הן ממנהיגים, ליקח מכל אשר המצא ימצא, ככל אשר יגזור ריאמור אומר מפיו כן יקום תכף,

איסור ללוות מאצילים באופן עצמאי

127. תרלזכ). באשר ראה ראינו כמה אנשים הולכים בגדולות ונפלאות ולווי(ים ממון רב מן שרים ופריצים וכומרים ואח"כ כאשר לא תשיג) ידם לשלם להם מעלילים על כלל הקהילות הם, וגם (גורסים נזק צרורות אצל שרי המלוכה שחורקין שיניהם) על כלל ישראל, ובעבור זה קרוב הדבר ממש לסכנות (נפשות אשר ע"כ ראה ראינו ופקחנו עינינו על) איזה איש שיעשה כזאת ללוות בלי ידיעת הקהל לרדוף אותו ברדיפה שלימה בחרמות ושמתות ובחרפות וביושים ולאבד חזקת ישוב ולעשות (לו כדין רודף. והקהל יעמדו על משמר בדבר זה שלא יבוא לידי מכשול) בכל מיני שמירות ואזהרות, (אם לא שיציע דבריו לפני הקהל שבדעתו ללוות איזה סך מפריצים או ליקח) בהקפה, ויסכימו דווקא הקהל עמו על הלוואתו ועל הקפתו שלקח מפריצים. ועכ"פ אין ביד הקהל להתיר לו רק כפי סך השגת ידו מנחלאות שלו, וחמשה יכולים לעכב. ועכ"פ אין ליקח שום הלוואה וסחורה בהקפה מ כ ומרים ושילר ו י ו ב י"ןא), ולא להאין שום התרה; ואיזו יחיד אשר יעשה במחשך מעשיו ו י ל ו ה איזו הלוואה מפריצים כ ג"ל או יקה איזה הקפה ה ר י ה ו א מוחרם ומנודה בכל העונשים כנ"ל. ואיזו קהלה או ישוב שלא יעשה כן אזי הסכסוכים שיעלו מזה חל על הקהלה או ישוב ההוא. ואין להמדינה שום אחריות מלסייע להם אפים פרוטה א., ומי שמשעבד אשתו ובניו לעריליםהרי הוא מנודה בשתי עולמות. ואין לכתוב בשום אבלי"ג של יחיד מהיום והלאה בשם בשום ראש רק לכתוב שמו ושם אביו.

איסור להציב תחרות על המכסים

המיסים לא הוטלו על יהודים נגד רצונם, אלא בהתאם לרצונם, יש לזה מעט מקורות מפני שמדובר בנושא רגיש, אבל באחד המקרים המדינה הדגישה את זה, חצי ברמז, חצי במפורש. המדינה הסבירה שלא רק שיש חשיבות למיסוי בידי יהודים, יש חשיבות לכך ששכירת המס תיעשה באופן ריכוזי, על ידי הקהילה ולא על ידי יוזמות של אנשים פרטיים.

27.פב. על דבר שנמצאו בני אדם ההולכים בדרך לא סלולה להעמיד שר שלו. להשתדל השר לידו מוכסים או טשאפוי, זה האיש שר שלו וזה האיש שר שלו, עד שהשרים עומדים מנגד זה לעומת זה ומתגרים זה עם זה, וכמה רעות עולות ומגיעות מזה, דברים שאין להעלות בכתב, - גזרנו אומר בכל חומרות ושמתות על כל איש אשר בשם ישראל יכונה שלא לעשות עוד מעשה כזה להכין עצה ולהעמיד שר על מוכס, או טשאפוי, ואם לא ישמע באלה ככל אלה רעה תבא בלבו, שקץ ישוקץ ותעב יתועב כי חרם הוא וראשי כל קהלה וקהלה תיכף בשמעם על איש כזה המתעסק ועומד בדברים כאלה עם שום שר ירדפוהו עד חרמה ולבטל ולהפר מעשיו בכל מאמצי כחם בעונש הנ"ל. כל זה אסור לו בלי שאלות ורשות ב"ד שלו.

חלוקת מיסים בין קהילות

בפרט, תקנה שחוזרת על עצמה, היא שאסור לשכור את גביית המכס באופן עצמאי, לא רק את מס הגולגולת, אלא גם את תעריפי החכירה. יש לכך שתי סיבות: (1) העלאת המיסים מעלה את התעריף לכולם ומצמצמת את הרווחים של היהודים (2) יהודים מפסידים מזה באופן ישיר כאשר הם נאלצים לשלם מכס (3) מיקוח ריכוזי של הקהילה מאפשר להוריד את המחיר למינימום והופך את הקהילה למונופסון

תקנה קדומה מקדמי קדם שלא להעלות שום דבר חדש באורנדאה ומכסים; ומאוד מאוד הזהירו והחמירו וגם אררו וקללו בחרמות ושמתות על כל איש בשם ישראל יכונה, שלא ישתדל על ידי שום שר בעולם להוציא לאור המכס חידש ש קורין פאב"ר פאביר טרם שיצאו מעצמו ממלכה ושריה. באנו לתת תוקף ועוז ולצאת בעקבות הראשונים ככל בכל אשר גזרו הראשונים, ופורץ גדר ישכנו נח"ש חיויא דרבנן.

קז. עוד רוזנים נוסדו יחד שאין לשום אדם מישראל לשכור המכס פאבור של כל מדינות ליטא שלא בדיעת ראשי מדינה של ג' ראשי הקהילות ואם יהיה לו שעה נחוצה ורחופה יקח על כל פנים רשות מב' קהילות וא' משני הקהילות ראש ב"ד שלו. - וכל מעשה תוקף פנקס זה עם כל החשבונות שאחריו יעמדו בתקפם ובגבורתם עד יום שיתרו שיבואו ויתאספו ראשי עם דמדינות ליטא יחד.

קה. אין ביד שום קהלה לעשות שום תיקון המתנגד וסותר תקנות המדינה .

קז*י מכסים ואוראנדאה דין תיקון משא ומתן עליהם, שאין בן'ישוב הא' יכול להשיג גבול אחר מ' מכסים או אוראנדאה שביד חבריו בן ישוב אחר במקום מושבו. וזה קהילות סביבות נגד קהילות סביבות אמנם יושבי קהלה ראש ב"ד רשות להשכיר בכל מקום בסביבות שתחת יד אותו ראש ב"ד, ולא בסביבות אחרות.

48.ריז*. כל קהלה וישוב מחויבים להניח טשאפוי ביד הקהל מקום שחזתה הטשאפוי להקהל, או ביד מחזיקי האוראנדא של העיר מקום אשר אין שם חזקת הקהל, בדמים שהיה בידו בשנה שלפניו. ולא להוסיף כלום, לבד אם העלה והוסיף מחזקת הטשאפוי של הפאוויאט כולה בדמי אוראנדא, או שנחסר לו למחזיק טשאפוי של הפאוויאט א' מערי הפאוויאט, באופן שאין דמי טשאפוי של שנה זו עולים מן העיירות כל כך כמו שעלו בשנה שלפני זה שלפניה, הרשות להוסיף גם כן על מחזיקי אוראנדא או הקהל לפי ערך. באופן שיבואו לשכור טשאפוי תוך ל' יום מיום שיוודע שיוודע מחזיק הטשאפוי למחזיק האוראנדא או הקהל שיבואו לשכור, ואם לא יבאו תוך ל' יום לשכור הרשות להשכיר לאחר הן ליהודים הן לגוים לערלים, עיין וועד שציסא סי רמ"ט.

49. רטו. ואודות מחזיקי אוראנדא שמצילין את עצמם מדמי טשאפוי על ידי השר או פקיד שלו, ומקצתן נותנים לכתוב בכתב אוראנדא להציל עצמם מן הטשאפוי, עשינו שלא יועיל שום התנצלות והצלה הנכתב באוראנדא שלו, אין לילך אחריו כל עיקר, רק ישלמו טשאפוי בכסף מלא.

70. שח. מאחר אשר עינינו הרואות עם ה', אלה יושבי קהילות וישובים דמדינתנו ליטא הולכים ודלים, מחמת העדר המחיות שנתקלקלו והיוקר הזה, וידל ישראל עד מאוד בעו"ה עד אשר אין די ספוקם במחים ומזון ביתם, גם הוצאות מסים ועולים בצוקי העתים האלה גלות המר הזה הולכים ומתרבים בעו"ה, עד אשר לא יוכל שאת ונתמוטטו ונתרוששו ואין כל, ומחמת זה נתפרדה החבילה, קיבוץ קהילות קטנו/ כל אחד פונה לדרכו לילך ולבקש לו מנוח למצוא מרגוע לנפשו, לגור באשר ימצא מזון ומחי/ ראינו לפקח על זאת, וכדי ליתן מחים לשארית ישראל שיהיה להם תקומה ולא להרחיק נדוד כצפור הנווד מקנה, - עלה ונגמר: המחזיק אוראנדא באיזה עיר שדרים בתוכה ט"ו בעלי בתים ולמעלה, או באיזה עיר שהם שם מאז ומקדם קיבוץ קהל מספר ט"ו אנשים בעלי בתים ולמעלה ובית הכנסת קבוע וש"ץ, אף שלעת כזאת אין שם קהל נקרא עליו, מחמת שנתפרדו זה מזה ועשו עקירת עקירות לסיבת דוחקם הגדול שנתמוטטו מנכסיהם, - אזי באם יושבי העיר ירצו לערער על חזקת ד.אוראנדא היא מחמת שאין להם מחים בעיר, מסור הדבר ביד ראש ב"ד שלו לדון ולשפוט להניח או להפסיד מהאוראנדא (מהאורנדאר) נגד יושבי העיר ההוא את חזקת האוראנדא של שענק ושקים משקים ולשרוף י"ש לפי ראות עיניהם, כדי לתת מחים לו ולהם לזולתם. גם אם הוציא לידו החזקה בממון רב יראו ראש ב"ד למצוא דרך נכון לזה כמה יתנו לו מחמת זה ומה שכבר שבר האוראנדא על שנים רבות אין כח להשיג גבולו כלל בזה עד כלות זמן ההוא. ומ"מ התקנות בעניין חזקת אוראנדא על שנים רבות במקומה עומדת, שאין לשום בר ישראל להכניס ראשו בלתי ראש ב"ד להשיג גבול האוראנדא שביד חבירו, כ"א כמבואר בפנקס יעמוד ויקום. ראם היחידים לא ירצו להקריב משפטם לפני רב"ד כ"א לפני וועד המדינה הרשות בידם, וביני ביני תעמוד האוראנדא בחזקת אורנדר במקומה.

75. שמו. ע"ד צעקת כמה קהילות וישובים אודות נתינות פאווראטני, אשר עליהם למשא ולכובד כבד יותר מדי השגת ידיהם, בכך עלה ונגמר: מהיום ועד שיהיה נעשה פאווראטני מחדש יתנו כל קהלה וישוב חק הקודם; ואיזה קהלה שיפחתו מפאווראטני שלהם ינוכה להם סך פחת ההוא מהגביות שיגיעו עליהם; וכן על איזה קהלה שיוסיפו יוסיפו גם הם על סך הקודם.

94. תנג. אחר שראה ראינו מאנשי מדינתנו בעוה"ר הולכים ודלים כצוקי העתים האלה, המפורסמים וגלויים שירדו מטה מטה, ונתדלדלה רוב הקהילות בעו"ה במדינתנו, ואת זה לעומת זה קשה עול המשא כבד כח הסבל לסבול עול הוצאות המדינה, והחובות אשר נשתרגו על צווארינו רבו כמו רבו עלינו, והשעה צריכה לכך במאוד מאוד לפקח בזה, כי מפקינא אית לן ומעלינא לית לן, - ע"כ הסכמנו להעמיד איזה הכנסה לתוך המדינה משכירת הטשאפוי ששוכרים הטשאפוי. ושקלנו וטרנו בזה כדת מה לעשות, כי חלילה לנו לנעול דלת מחיות ולקפח מחיות של כני ברינתנו. ע"כ זאת אשר מצאנו: כל מי ומי אשר ישכיר טשאפויי איזה פאוויאט מהיום מחויב ליתן נתינות לתוך המדינה מכל מאה זהובים שבדמי שבירות ערך ראוי שיעריכו עליו האלופים ר"מ בצירוף הגאונים הרבנים כהתוועדות הסמוך אי"ה; ועכ"פ לא יעריכו יותר מארבעה זהר מכל מאה זהובים. ואף גם אחר זה שייתן כנ"ל אעפ"כ מחויב השוכר להניח הטשאפוי לקהילות וישובים שיש להם חזקת הצאפוי הטשאפוי כמקדם.

והאלופים הנבררים מג' ראשי הקהילות שיהיה שמה בקהילת קראקא יודיעו לכל השוכרים שיקבלו עליהם להתנהג כנ"ל, ועי' זה ידע כל איש לשכור הטשאפוי.

שותפות נקמה

אבל זו לא הייתה הסיבה היחידה: בדבר אחד שלושת הקהילות ראו את עצמן כשותפות, כלומר, כגוף אחד שפועל בצורה אחידה ולא כקרטל עם אינטרסים מנוגדים: עלילות דם. העלות של כיסוי הוצאות משפט, או הוצאות שתדלנות, או הוצאות נקמה, נלקחו מהקופה הראשית, לא ביחס לגודל הקהילה ולא מהקופה הפרטית. אבל, גם כאן, העשירים שילמו יותר, העניים שילמו פחות. המדינה הדגישה שמדובר דווקא בעלילות דם ולא נקמה על אלימות של יהודי כלפי גוי. במקרה האחרון, המדינה עדיין תשתתף, אבל לפי ההכנסה של האדם, ולפי מידת ההאשמה שלו. העלילות המרכזיות שחוזרות על עצמן נסובו סביב שני נושאים: א) "עלילות ממזר" – עלילת דם פשוטה, האשמה שהיהודים משתמשים בדם של נוצרים למצות. ב) "לחם מגואל" – עלילה שיהודים משחיתים את לחם הקודש. לחם הקודש נחשב לגופו של ישוע בסקרמנטים, והשחתה שלו היא צליבת ישו מחדש. ה"ממזר" הוא ישוע שמוזכר בתלמוד כממזר.

חלוקת ההוצאות בעלילת דם

ט. הוצאות עלילות ממזר ולחם מגואל ח"ו, יעלה על כלל שותפות המדינה עם בעל העלילה שמעלילין עליו, ובעל עלילה העלילה יתן חלק הראוי לו ע"פ ראות עיני ראשי המדינות, והעודף על חלקו יתנו כלל המדינה, ודווקא ב' העלילות האלה ולא לשום עלילה אחרת. מקום בלבול ממזר או לחם מגואל ח"ו מחויבים להוציא כל הוצאות שיעלה בני אותה הקהילה או המקום מכיסם עד שידם מגעת עד עת אסיפות ראשי מדינה ואז יעלה לעיניהם חשבון צדק בפרטות ע"כ דבר ודבר כך וכך עלתה ההוצאה, רק יפרטו על מה שהוציאו וע"פ עדות וראים נאמנה או ע"פ שבועה על חשבון. ואם יעלה ח"ו א' מב' עלילות הנ"ל על ידי סיבת הכאת על ידי יהודי וכדומה לזה, אין לו גם כן משפט שותפות המדינה כנ"ל, רק אם יהיה אותו יהודי עשיר ואמיד יוציא כל הוצאות ההשתדלות מכיסו, ואם איש עני-הוא ישתדלו בעדו הקהל שהוא יושב בתוכם ויוציאו עליו כל הוצאות ואח"ב יציעו דבריהם לפני ראשי מדינות, המה יראו ויכירו אם ראוי ליתן להם סיוע מתוך המדינה אם לא.

במצב שבו נרצח יהודי, הקהילה נקטה בשותפות חלקית להוצאת שירותי נקמה, לפי ההכנסה של הנרצח. אם נרצח אדם אמיד, היורשים שלו שילמו חצי מעלות הנקמה, הקהילה של הרצח שילמה רבע מהעלות, והמדינה את השאר. אם הנרצח הוא עני, הקהילה של הנרצח מתחלקת עם המדינה באופן שווה בעלות הנקמה.

יא. "אם יהיה רציחה והשעה צריכה להשתדל נקמה, אם הנרצח איש אמיד יתנו יורשיו החצי להוצאת הנקמה, והקהל שהנרצח דר אצלם עם הסביבות שלה רביעית, ובני המדינה רביעית הנותר; ואם יהיה הרציחה בישוב, אזי הקהילה שהישוב שייך לה עם הסביבות יתנו הרביעית הנ"ל. ואם הנרצח אינו אמיד וגם ידי היורשם אינם משיגים ליתן החצי משלהם בלי עזבון אביהם, אזי תתן הקהילה עם סביבותיה' החצי ובני המדינה החצי שני ואין ליורשים ולא לבעל דבר עצמו להוציא על הנקמה בלי רשות הקהילה יותר מעשרים זהו/ והעודף על עשרים זהו, ישאול עליו ראשי הקהילה. ואלמנת הנרצח מכתובתה דאורייתא לא תתן לנקמת הרציחה, ומתוספת כתובתה תתן גם האלמנה ע"פ ראות ראשי

המדינה יצ"ו. בוועד שנת ת"א לפ"ק עלה ונגמר במוסכם שהתיקון הנ"ל בדבר הרציחה הוא בתוקפו כנ"ל"

42. קי. על עניין סים ות סימן ס' שלמעלה אזנו וחקרו ותקנו בעלי אסופות: כל עלילה על האדם הבאה על האדם, זולת בלבול ממזר ולחם מגואל ורציחה, שיהיה נראה בעיני ראש ב"ד שלו שראוי לפדותו בממון ולהצילו, ישתתפו בזה הקהל ראש ב"ד שלו וסביבות בדרך זה: אם האיש הנלכד מהקהלה מקהלה ראש ב"ד שלו הרי על הקהלה ליתן שני חלקים והסביבות חלק אחד וונהפך הוא כשהוא מהסביבות יתנו מהסביבות שני חלקים והקהלה חלק אחד * ואם איש נכרי הוא לא מהקהלה ולא מהסביבות יתנו הקהל חצים והסביבות חצים.

43. קיב. בעניין רציחה עלה ונגמר תקנה, אם הנרצח עשיר ואמיד על היורשים להוציא כל הוצאות שיעלו על השתדלות הנקמה, ואח"כ בהתאסף ראשי מדינות יתנו עניהם ולבם על מה שראוי ליתן עזר וסיוע להיורשים מתוך המדינה.

..לפינצק נשאר המדינה חייב שני מאות ושבעה עשר שוק לים, עם הק"ם שאק שנתנו המדינה לנקמת רוצח.

52. למז. הנרצח אשר אביו ובנו עשיר ואמור יתן להוצאות הנקמה לפי ראות עיני ראשי מדינה.

74. דבר על עסק ביש דקהילת פינצק והוציאו עד היום הוצאות מרובות, בכך מחמת הוצאות העברו עד היום נתנו להם מתוך המדינה סך שלש מאות שאקלים, ולהוצאות שיוציאו מהיום והלאה ינתן להם שליש מתוך המדינה.

69. אודות שותפים שותפות המדינה בעסק עלילות שקרים ממזר ול"ט ול"מ המבואר בפנקס המדינה. ועתה ענינו הדואות גלות המר הזה אשר מתרבה והולך בעו"ה, וכמה בלבולים ועלילות שקרים מסתעפים ובאים בעו"ה, הוה על הוה צרות אחרונות משבחות הראשונות. ע"כ עלה ונגמר: הוצאות שיוציאו איזה קהלה מהיום והלאה להשתדל נקמה או גדר וסייג לימים הבאים מחמת איין גלייףא) הנעשה כבר ושיהיה ח"ו להבא לא תקום ולא תהיה וכן בלבול מחמת כשפים, וכן לבער הקוצים מן הכרם, וכן אות' אודות שפחות גוים גויות באם ח"ו יצא מפי המלך יר"ה או מפי איזה שר חשוב בשם המלך יר"ה או מפי הגמון לבטל שירות שפחות גוים מהיהודים, - כל הוצאות מחמת בלבולים האלה יהיו על שותפות כלל המדינה. אך הקהלה שנעשה בו המאורע חלילה יתנו הקדמה, לפי ראות עיני הגאונים הרבנים ואלופי ראשי מדינות. ואם יהיה ח"ו העניין נחוץ וא"א להתיעץ בקהלה אחרת הרשות להוציא עד שיד הקהל מגעת ומחויבים להוציא בקנסות ועונשים. ואם יש שהות בדבר יודיעו הראש ב"ד לקהלה אחת משני ראשי הקהילות האחרות תוכן העניין ההוא וכפי שיסכימו אותה הקהלה עד כמה יוציאו כן יעמוד ויקום. ושאר דברים כיוצא באלה שאין להעלות הכל על הספר על כל צרה שלא תבא, שיתהווה ח"ו איזה סכסוך בקהילת הוראדנא או בקהילת פינצק או בסביבות, יודיעו להקהל דקהילת בריסק תוכן העניין, ואם הקהל דקהילת בריסק יסכימו שהעניין ההוא דומה לעניינים הנ"ל, הוא להיות ההוצאה על שותפות כלל המדינה, כן יעמוד ויקום, ואם לא יסכימו יקוב הדין בפני הגאונים הרבנים. ואם ח"ו יתהוו בקהילת בריסק או בסביבות יודיעו תוכן העניין לקהילת הוראדנא או לקהילת פינצק, ואם אות' הקהילות יסכימו שהעניין ההוא דומה לעניינים הנ"ל, להיות ההוצאה על שותפות כלל המדינה, כן יעמוד ויקום, ואם לא יסכימו יקוב הדין בפני הגאונים הרבנים

126. כהיום הזה נודע לנו שהר' שלמה ר"ש ר"ד הנ"ל מת ממכות ופצעים של הפריץ הנ"ל, בכך נקמת רציחתו הרחבנו עד וועד דלהבא, ועל קהל קהילת בריסק להוציא על נקמתו הוצאות עד הוועד כתיקון. גם נודע לנו על י' ל' ש' ק' ר' י' ב' ק' דקהילת יאנאווי בעסק גולנים, הרחבנו עד וועד דלהבא.

אבל, לא פשוט לגבות מיסים, אנשים לא תמיד מדווחים אמת, אפילו כשמאלצים אותם להשבע. דיווח שקר היה אחת הבעיות החמורות, וננקטו שיטות שונות נגד מעלימי מס: מעצר, חרם, ועיקול הרכוש. הגישה של המדינה הייתה שאפשר לטעון "אין לי", רק אם יש היזק ברור – שריפה, גזל, גניבה, טביעה במים, הפסדים שאפשר לראות בעיניים, אם לא, לא רק שמאלצים את האדם לשלם, הוא גם יושב בכלא שלושה חודשים, חודש על כל עבירה שעבר: א) **. מי שיכול להחליט אם האדם דובר אמת או לא הם מנהיגי הקהילה המקומית, שמביאים את המשתמט לראש בית הדין, שממונה על קהילה הראשית.

השתמטות ממיסים

זו נהייתה בעיה ככל שהיהודים הלכו והתפזרו יותר ויותר לאורך ליטא, היה קשה לאמוד את מספר היהודים ולא היה ניתן למסות את הקהילות באופן יעיל. המדינה, אחרי לא מעט נסיונות לגבות את המיסים, החליטה בסופו של דבר למנות אדם שיעשה מפקד אוכלוסין. מפקד האוכלוסין נעשה באופן הבא: השמאי הגיע לכל קהילה וכל אדם, זכר או נקבה, מבוגר או עולה, מחויבים בתשלום *פדיון נפש. התשלום נכנס לקופה אחת אם אנשים יכלו לשלם, ולקופה אחרת כאשר אנשים לא יכלו לכסות את כל הסכום. באופן הזה, היה אפשר לאמוד את שיעור העשירים והעניים בכל קהילה. השמאי מטעם המדינה קיבל 200 זהובים, סכום שמוזכר כסכום מאוד גבוה, במטרה, להראות את הנחישות של המדינה לגביית המיסים. כל המקומות שבהן עבר השמאי, הוא כתב, וכל הקהילות שנכתבו נכנסו תחת הקהילה הראשית.

מפקד אוכלוסין על ידי ועד המדינה

35 35.צט. עלה ונגמר שהאלוף מוהרר יואל סג"ל מקהילת בריסק ילך ויסע משוט בארץ-ומתהלך בה לארכה ולרחבה, הולך וסובב את כל גבול קהילות מקהילת בריסק וסביבות עיירות וכפרים, כל מקום שיש שם ישוב יהודי עד מקום אשר שבט יד קהילת בריסק שולטת ומגעת בהם, ויגבה למספר בני ישראל מעולל עד יונק עם איש שיבה אם זכר אם נקבה כל נפש מישראל. זה יתנו קווערטער לפדיון. ויעשו ש'ני קופות אל תוך הקופה האחת יכנום כל כסף אשר יעלה מבני אדם הנכנסים בסכום, ואל תוך הקופה הב' יכנום כל כסף אשר יעלה מדלי דלים הבלתי נכנסים בסכום. ומחויב להביא רשום בכתב אמת כל המקומות אשר עבר שם הן הקהילות הן ישובים. עוד הרימונו מעם ה' את מהר"י הנ"ל לעשות סכום חדש על כל קהילות סביבות קהילת בדיסק הבלתי נכנסים ועולים בסכום במכס קהילת בדיסק. ונשא באלה נפשו על ידי קבלת אמונתו שלא ישא פני האיש איש ויעשה הכל באמת.

36.ק. שכר מוהר' יואל סג"ל הנ"ל לפניו יהלך: שני מאות זה' מתוך המדינה, והקהילות אשר יעבור שם יסיעו אותו ממקום למקום, דהיינו שישלמו לו שכר עגלה בכל מהום, מלבד קהילת ווילנא אינו צריך לסכום חדש שכבר נעשו להם סכום חדש פה פרושינה פרוזנא בוועד; גם ראשי המדינה דקהילת הורודנא ודקהילת פינצק קבלו עליהם בחרם שתכף בבואם לביתם שלוחו ילחיו גם הם כל קהילה בפני עצמו איש אמונים אל כל הסביבות שלהם לגבות גם כן מכל נפש אדם אם דל אם עשיר אם זכר אם נקבה מכל נפש קווערטנר, ויעשו גם כן שני קופות קופה אחת לאנשים הנכנסים בסכום וקופלו לעניים לבלתי נכנסים בסכום. גם השלוחים שישלחו מהוראדנא ופינצק יקבלו עליהם בחרם לפני ראשי ראש

המדינה שיעשו גם הם באמונה לעבור כל דרך ארצם ארצנו ושלא להעלים ח"ו שום נפש ולהביא גם כן רשום בכתב אמת כל המקומות שעברו שם.

זה כנראה לא היה יעיל כל כך, כי בסופו של דבר המדינה החליטה לעשות רישום לפי מספר הבית של הקהילה. כאשר, דיווח שקר מטיל על הקהילה קנס של 100% מהחיוב המקורי שלהם

גביה לפי מספר הבתים

90. תכא. גם עלה ונגמר: תמיד לכל הוועד המדינה וועד מדינה כלאי מחויבים כל קהלה מג' ראשי 1 הקהילות וכן שאר קהילות וישובים לשלוח לפני האלופים ר"מ ריסטר סכום הקהלה בפרוטרוט הנעשה באמת וביושר בחג הפסח שלפניו, ושיהיה חתום עליו האב"ד דכל קהלה או ש"ץ או שמש דכל קהילה וקהילה במקום שאין שם אב"ד, כדי לעשות סכום המדינה גם פאווראטני הכל על נכון. גם לשלח ריסטר ממספר הבתים של יהודים שבכל קהלה וישוב, כדי לעשות סכום דמדינה גם פאווראטני הכל על נכון. ואיזה קהלה או ישוב שלא ישלחו כנ"ל יעריכו עליהם כפל כפול מסך הקדום בלי מחילה ובלי הרחבת זמן כלל.

גביה לפי גודל הבית (הבית כסיגנל להכנסה)

105. תפז. אודות גביית חק הפאדימנה אשר בעו"ה חדשים מקרוב באו להטיל על מדינתנו ליטא, וכבר בוועד וורשא העבר האלופים המנהיגים שהיו שמה "הגדילו חסד והשתדלו בהשתדלות נמרץ להתפשר דרך כלל בנתינה בנתינות סך ידוע בעד הפאדימנה המוטלים על יחידים יהודים. ובהגיע תור וזמן לגבות הפאדימנה נעשה שלא כדת, כאשר באשר קצת קהילות נתנו פחות ממה שמגיע עליהם וקצת קהילות נתנו יותר על מה שמגיע עליהם.

הן כל אלה ראתה עינינו ולזאת שמנו לבבינו לפקח איך ומה למצוא בזה סדר ומעמד נכון דרך נכון ומעמד ומצב וסדר מכאן ולהבא, באם חלילה תתחדש דבר זה בוועד וורשא מהיום והלאה וע"פ שקלא וטריא עלתה הסכמתנו ככל המבואר למטה, הלא הוא זה: באם שיעלה אי"ה להבא ביד האלופים המנהיג" לחזור ולהתפשר דרך כלל בסך הקבוע בעד הפאדימנה אם יטילו על היהודי/ אשר מהראות ונכון הדבר לעשות ולהתאמץ בהשתדלות הפשר דרך כלל, באשר הוא טובת הכלל, אזי יתנהגו בכל קהילות וישובים בדבר גביות באופן זה, שכל קהלה ראש ב"ד יזדרזו יזרזו את כל הסרים למשמעתם שבכל קהלה וישוב ירשמו תכף ומיד כל הבתים של. יהודים בפרוטרוט ולפי הקונסטוצי'א' ליתן על הבתים ליתן סך הלו.

דהיינו: בית אבנים גדול כל פאדימנא' שלשה זהר בית אבנים שאין גדול שני זהובים בית קרעטשמר כל פעם שני זהו, וקראמארניקס קאמארניקש הדרים בבתי החורף מיוחדים דירת. קבע, וכן כל שאר הבתים כל פעם חצי זהובים וקאמארניקס הדרים באותו בית החורף עצמו שדר בעל הבית ואוכל שם, אף שיש להם עוד חדר בבית חורף קטן ללמוד או לשכב שמה, אינו בכלל קאמארניקס הנ"ל ופטור. והנה ראינו לפרש קצת דברים דהיינו: בית קרעטשמר כל פעם שני זהובים עניינו ופירושו דוקא בתי אכסניות שמתאכסנים שמה אורחים בתמידות המה יתנו כנ"ל; אכן בתים שאין מתאכסנים שם אורחים בתמידות ויש להם "שענק גדול אינם צריכין ליתן רק כל פעם זה' א'ז ובתים שיש להם שענק קטן יתנו כל פעם חצי זהובים כמו שאר בתים. ומנהיגי כל קהלה יבררו ג' אנשים. הבלתי נוגעים שישבעו בנ"ח לעשות לשם שמים' והמה יכירו לפי ראות עיניהם איזה בתים נקראים שענק גדול ליתן כ"פ זהובים פ' א' ז"פ.

והבתים של מקבלי קצבה לא יחשבו כלל לעניין נתינות פ א ד י מ נ ס. ובתים רבים בחצר א' או קאמרניקם בבתי החורף מיוחדים, לאחר שייתן ב"ב הגדול כפי שמוטל עליו, אזי הבתים הקטנים מי שנותן לסכום ערך המגיע משלשים שוק ולמטה אינו צריך ליתן רק רביעית זהובים ז"פ כ"פ. וכל ראשי קהילות ב"ד וכל קהילות רב"ד יחקרו חקירה נאמנה על ידי אנשים נאמנים בקהילתם ובסביבות שלהם על מספר הבתים, ואותם הנאמנים יקבלו בשבועה לפני האב"ד שנעשה הריסטר באמת וצדק בלי ערמה. ובשאר קהילות וגלילות אשר שם אב"ד יבררו הקהל עם האב"ד אנשים נאמנים כנ"ל לחקור חקירה נאמנה בקהילתם ובכל הסביבות השייכים לב"ד ההוא הסמוך לו, ואותן נאמנים יקבלו בשבועה כנ"ל. וקודם ר"ח אדר הבע"ל מחויבים כל קהילות וגלילות לשלח לראש ב"ד שלהם הריסטר מחשבון צדק בפרוטרוט ע"פ קבלת שבועה כנ"ל, כמה יש להם בתים גדולים וקטנים, וכמה בתים אכסנאות ובתי שענק גדולים וקאמרניקם ושאר בתים, את הכל יפרשו באר הטיב בשמם, מי ומי הם. וכל קהילה ראש ב"ד מחויבים להודיע לשני ראשי קהילות האחרות ריסטר כל קהילה, כמה מגיע על כל גליל ועל כל קהילה, וע"פ הסדר הריסטר האלו יגבו בתוך המדינה צורך הפאדימנס מכל קהילה וגליל כפי ס"ה המגיע מהם. אכן כל מה שמגיע על כל קהילה כפי המעמד הנ"ל יתן כל יחיד רק שני חלקים מסך המגיע עליו ושליש המותר יגבו בקהילה ההיא ע"פ סכום הקהילה. וכל קהילה וכל גליל מחויבים לשלח הפאדימנס שלהם ככל המוטל עליהם כנ"ל בלי איחור, שיהיה שני שבועות קודם זמן הסילוק שמה במקום המיוחד לכך" כפי המעמד שיעשו האלופים שמה בוורשא לשלח המעות לשם. ומחמת הסאדימנס העברו הסכמותינו שכל קהילה וישוב וגליל מחויבים לשלח תכף החצי מהריסטר של פאדימנס, והחצי שישלחו עתה מקרוב, גם אותן שנ"ח מהעבר ישלחו תכף בלי איחור. וכבר הסכמנו הסכמתנו על כרוז נפיק בחיל פה שהזהרנו כל קהילות וגלילות בגודל אזהרות ועונשים קשים שלא ישנו תפקידם מלשלח כנ"ל.

אמידה לפי פעילות חברתית

במקרה אחר, המדינה החליט שעדיף לאמוד את מספר החיים לפי הפעילות החברתית – כלומר, לפי המניין בבית הכנסת

קריטריון למחויבות – מניין ביום טוב (הפיקוח לפי הקודים הפנימיים)

95. תם. כהיות בהיות כי נגעה בנו יד ה', בעו"ה, אשר רבים מבני עמנו עם ה' אלה מארצם יצאו ונתגרשו ממקומ' ומנחלתם ולא באו עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, באשר אין ארץ שקטה ושלוח בכדי שיוכלו הרחוקים לחזור ולשוב אל ארץ אחוזתם להסתפח בנחלתה א), - ע"כ אמרנו מהראוי לכל הירא וחרד אל על דברי אלקי, ומלך עולם חסד יבנה לתת לב על זאת. וכתבנו זאת זכרון בספר, שכל המגורשים אשר עדין מתגוררים בארצינו ויש לאל ידם להתפרנס משלהם ואינ' מוטלים על הצבור אין לשום קהילה או ישוב במקום אשר המה שם כהיום למחות דירתם שמה עכ"פ עד ר"ה תיא"ל הבע"ל, וכל ימי מגוריה' אין למחות בידם כל משא ומתן שירצו בכדי חיותם וספוקם, כולי האי ואולי בתוך הזמן הנ"ל ישובו ישראל אל אדמתם לישב השקט ושאנן.

ואות' המגורשים אשר המה אמודים ועוסקין במשא ומתן במעות שלהם מחויבים לישא בעול הקהילה קצת כפי משא ומתן שלהם ע"פ החסד. ואודות העניים ומגורשים המשוטטים בארצינו כהיום ויש לחוש כמה חששות, בפרט נשים ובתולות וזקנים אשר תש כחם וכיוצא באלה, בכך שמנו לבבינו על

זאת לעשות תיקון בזה, הלא הוא זה: כל קהלה וישוב במדינתנו בארצנו ליטא שיש שם מניין ביום טוב מחויבים להחזיק עכ"פ עני אחד ובמקום שיש שם יותר מניינים מחויבים להחזיק עוד עני א' בכל שני מנייני/ ובמקום שיש שם יותר על עשרה מניינים אינם צריכי, להחזיק יותר על ששה עניים המגיע עליהם העשרה מניינים, ואיזה קהלה וישוב שנותנים סכום מדינה עד עשרה שוק לי, יחזיקו עני א' מכל שני שוק לים ואיזה קהלה וישוב שנותנים סכום מדינה יותר על עשרה שוק לי,, אזי עד עשרה שוק לי, יחזיקו עני א' מכל שני שוק לי,, ומהעודף על עשרה שוק לים יחזיקו עני

אדם שטוען "אין לי" ונתפס בשקר

כא. איש אשר יטעון טענת אין לי, ולא נשמע ולא נראה לו שום סיבה בהיזק ידועה לא בשרפה ולא בגזל וחמס ולא בטביע' מים וכיוצא בזה שאר אונסין בהפסדים דמוכח, אחת דתו להיות חבוש בתפיסת המבצר משך שלשה חדשים רצופים לעשות סדר לבע"ח ולשבע שבועת אין לי יעשה דוקא בקהילות ראש ב"ד שלו וגם לישב בתפיסה ראש ב"ד שלו, ומנהיגי אותה הקהלה שהלוח שם יתנו יד ועזר להביאו ולהגיעו לראש ב"ד.

לא רק פרטים ניסו להתחמק מתשלום מיסים, גם קהילות עשו זאת. המדינה, באחת התקנות החליטה לתת קנס לקהילות המשתמטות. תחת הטענה שהם מתרשלים "בקדירה דבי שותפי" כלומר: בקידרת השותפים ולא נושאים בנטל.

קנסות לראשי קהילות משתמטות

31. יען אשר. עינינו רואות העדר ק' וים תקנות אשר במדע' בקהלה ובסביבות, אשר אין דורש ומוכיח על פני עוברי דת התקנות לתת לאיש כפי דרכו וכפרי מעלליו בעונש ובקנס המבואר בפנקס המדינה. וסיבה לזה מקצתן ממנהיגי קהילות מושכים ידיהם אחריהם מחמת צד נגיעה וקצת מחמת התרשלות בקדירה דבי שותפי להקל משא מעליה' מעצימין עיניהם כאלו לא פעלו עולה. עתה עלה ונגמר: בכל ראשי בתי דינין חג בחג של פסח ימנו תוך שאר מינויי הקהל שני אנשים מיוחדין אשר יעמודו עיל משמור קיום תוקף התקנות, ולהיות ביד אותם שני אנשים ממונים מטה עוד להוציא ולגבות כל קנס וקנס מיך כל פורץ גדר ולצאת נגדו בחרפות (בחרמות) ושמחות ויתר כפיות שבעולם, ואפים שום ראש או מנהיג לא יכניס ראשו לדבר דבר נגדם הן קטן וגדול בעסק משמור שני ממונים. ומהיום ועד חג פסח הבע"ל יעמודו ראשי מדינות של כל עיר ועיר על משמור קיום התקנות בכל אופן הנ"ל ואם לא יעשו משפט כת' כתוב הנ"ל הן הממונים מיוחדים כנ"ל הן ראשי מדינות עד חג הפסח הבע"ל כנ"ל יקנסו הם בעונש קנס המבואר בפנקס תחת העובר, לגבות מידם בתורת חוב גמור.

זה לא עבד, ככל שהקהילה הלכה וגדלה היה ניתן פחות ופחות לשלוט בקהילות, אנשים התחמקו, למרות שהיה להם לא מעט כסף. כדי לפתור את המצב, שלחו שמאים לכל קהילה, גם אצלם, המטרה הייתה לבדוק איך מתחלקות ההכנסות, אבל הפעם להטיל את חובת התשלום באופן קולקטיבי על כל הקהילה. באופן ספציפי יותר, הקהילה גובה מהעשירים, והעשירים אחר כך גובים בנפרד מכל אדם לפי ההכנסה שלו. אותם עשירים מקבלים את הזכות לכפות אחרים, אבל גם עליהם מוטלת חובת התשלום בכפיה.

מס גלגולת על קהילות קטנות (נגבה מעשירים)

44. קכה. אחרי ראינו גביות המדינה שבסביבות שאינם עולים כהוגן, כי נעלמים ונסתרים מנגד עינינו ואין אתנו יודע עד מה השגת יד של כל אחד ואחד, יש בהם שמרבים ליתן ויש מהם שאינם נותנים כי

אם מעט מזער זעיר שם זעיר שם כפי ידיהם, וכל מאן דאליס גבר להקל על עצמו ולהחמיר על עוזבי כח ואין מידיהם מציל, הלא אלקים יחקור זאת. אף גם זאת לא נודע לנו מספר הישובים הרחוקים, והקהילות הסמוכים להם חולקים אותם לעזור את עצמם ולהמדינה אין בהם תועלת, ויש מהם קרח מכאן ומכאן ואינם נושאים כלל בעול המדינה. - הן כל אלה ראתה עינינו אזרנו כח וחיל ואיש אל רעהו יאמר חזק ונתחזק לגדור פרוץ מרובה על העומד, ויצא לנו בגזירה וחק לשלוח שלוחים מיושבי (מטיבי) לכת יראי אלהיה אנשי אמת שונאי בצע אנשים חכמים ונבונים וידועים מכל קהלה ראש ב"ד א' ממנהיגים. . שלשה אלה ילכו משוט בארץ ומתהלך בה לארכה ולרחבה דרך כל הארץ ליטא ורו"ס וני"ז, סביבות של כל הג' ראשי הקהילות, ולהיות עיניהם פקוחות על כל דרכי המדינה אם דל ואם עשיר, ולעשות שם להט בכל מחוז ומחוז סכום ישר ואמת עד אשר תשיג יד כל אחד ואחד, העשיר ירבה והדל ימעיט; וכן לעשות בכל מקום סדר גביות גולגולת וסדר גביות פאווראטני, ולצרף ישוב אל ישוב ולקהילות הסמוכים להם, הכל כאשר לכל ע"פ דעת שלשה אלה מטיבי לכת; ולהרים מתוך החבורה שנים או שלשה עשירים שבהם שמידם יבוקש כל דמי גבים וגבים שתעלה בלי איחור, ולמסור ליד אותן ב' או ג' עשירים שיבחרו מטה עוז זרוע עם גבורה לגבות כל גבים דחופה ורדופה ולהיות בידם לגזור על משיגי יד שבהם להלוות איש די מסת ידו כדי לסלק חיש ומהר דמי הגבים, ולגבות אח"כ על יד על יד; וכדומה. לזה כל מה שיראו ויבינו השלוחים בעין שכלם לתקן סדר הגבים מעשיהם קיימים כיתד במקום נאמן אשר לא תמוט. גם מי בעל דברים יגש אליהם למשפט, כי עמהם מסרנו דבר כל משפט ומשפט שבין איש ובין רעהו ואיש לא יתיר הרצועה נגדם. אמנם אזהרה יתירה להשלוחים הנ"ל שלא יקבלו שום מתנה (שוחד) מווס אדם לא מזומנים ולא שום דבר, מלבד דמי פסק המשפטים אשר יעלו ויבאו לפנייהם רשות להם ליקח כפי הראוי; ושכרם של השלוחים יהלך לפנייהם מתוך המדינה. ובכך צדק יהלך לפנייהם לשפוט משרים ובכל אשר יפנו ישכילו. אל בבל מקום שיבואו יתנו להם מזונותיהם ומזונות סוסיהם. בכל עת שיראו מועד וזמן אסיפה פח קהילת בריסק יכינו ראשי המדינה דכאן בריסק

סירוב של קהילות עצמאיות לתשלום מס גולגולת

148. תתקמב 1תתקמאא. בהיות כי ראינו גודל המכשול וקלקול שלא כדת וכשורה הנעשה לכלל מדינתנו בגרם המתפרצים גדרו של עולם, שכמה וכמה קהילות וגלילות לקחו עצמם לצד אחד להיות מסרבים נגד הערכת כסף גולגלת הנעשה בוועד אמדור העבר, ועומדים במרדם ומשתדלים ומציילים עצמם ע"פ שררות שלהם ליתן כתף סוררת נגד מעשה המדינה, (ומהרסים) ומבלבלין לגמרי מעמד ומצב המדינה בהטלת שנאה מן השר הצבא יר"ה על כלל המדינה עבור הנשאר חייבים שחייבים אותן קהילות וגלילות, הן מחמת שנ"ח מן גוף הטריפ"א הטעריפא דמי גולגלת משנה העבר תפ"ל והן מה שנ"ח בטריפא הנעשה למילה שר הצבא יר"ה בענין החוב שלו וגם הנ"ח בחוב יג"מ פ' 1יגמ"פ ווינצקעוויץ. ולזה יצא מלפני השליט שר הצבא יר"ה תוקף כתב אינווערסל לאסוף יחד כל ראשי קהילות למצוא תיקון ויסוד לבל יפול הנופל ח"ו איזה קהילה במצודה רעה עבור הנ"ח חוב הנ"ל. בכך מהראוי הים לצאת נגד אותן קהילות וגלילות שנ"ח כנ"ל להודפם ולרודפם בכל מיני רדיפות ולהחרימם ולפרוט בשמם ולעשות כמשפט החרוץ בפנקס המדינה הראוי להעושים כן ממש, שעומדים לעקור את הכל ועל הכלל כולו יצא אך ורק שחסנו לעת הזאת מליצא לריב מהר, וניתן ח רם ה ג' (הגדול) פה באסיפה ביום תענית אסתר על להבא 'שכלקהילהו גליל מחויב לסלק כ"ם הנשאר חייבים הנ"ל לשר הצבא יר"ה מן שני טריפאש הנ"ל וגם החוב של פ' ווינצקעוויץ בלי שום דחים ועיכוב ופ'פ

בעולם תכף ומיד. **ושלא ימתין עד שיבוא אליהם הגובה או אנשי חיילות מהשר הצבא יר"ה, כי אם אותה קהילה וגליל מחויב לעורר מעצמו ולשלוח תכף לשר הצבא או ב"כ ולסלק לו בלי שום דחים והרחבת זמן כלל.** **ומחויב להעמיד קוויט מהשר הצבא יר"ה או ב"כ על הסילק וכנזכר למטה.** ולכל יודע מעשות כזאת ח"ו שוב להציל עצמם ע"ם שום מליצת שררה שלהם בשום אופן בעולם לא על ידי עצמם ולא על ידי שלוחם. וגם להבא מחויבים כל קהילות וגלילות וישובים לסלק כל ערך כסף גולגלת וחוב ש"צ יר"ה, וכפי הטריפאש הנעשה כהיום בוועד אסיפה קטנה פק הילתחאמסק ושללא יהא נ"ח (נשאר חייב) אף פ"א (פרוטא) בלי שום גרעון ודחים, ושללא להציל עצמו ע"פ שררות וכו"ל.

149. ויצא מאתנו לתוקף מעשה המדינה שמחויבים כל רוזני ראשי קהילות לעמוד על משמרתם בזה, **באם ח"ו איזה קהילה וגליל או ישוב יעלה בלבו לאמור, שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך להציל עצמי ע"פ כוחי ועוצם ידי או במליצה השתדלות השררה נגד מה שהוערך בטריפאש דהאידנא** וגם הנ"ח הנ"ל משנה העבר, אזי מחויבים כל ראשי קהילות להחרים אותו בחרם הג' יב"ן בכל חומרי חרמות, וגם להחרים בירידים ולאסור להם השדוכין בלי להתחתן עמהם, ושללא לישא וליתן עמהם ולא לעמוד בד' אמות שלהם, ולהבדילם ולהפרישם מכל ק"י, **צא תאמר לו, אין לו חלק ונחלה באלקי ישראל, קבורת חמור יקבר ולא יתעסקו עמו בעת פקודתו, ולגרש בניהם מבית הספר ולהפקיר רכושם,** ושאר רדיפות כדרך הרודף וכמבואר בפנקס המדינה. וכל המרבה להוסיף בכרוז חרם הרי זה משובח, למען ידעון כי יש אלקים ושופטים בארץ ולמען שלא יתהרס ויתבלבל מעמד ומצב המדינה. ולבד עונש חרם הנ"ל יושת עליו גם **קנס כפול** כפי ערך סך הנכתב עליו בטריפא, **ויהיה שייך הקנס החצי לטרובנל וחצים לשר הצבא יר"ה. גם** יצא מאתנו לפרום באותו חרם גם על המסייעין ומסיתין לדבר עבירה, יהיה מי שיחים יחיד או מנהיג או רב, שעושה איזה פעולות אף בדבור בעלמא, הן לפני איזה שררה או פריץ הן לפני אותה קהילה וגליל, ונותנים יד לפושעים ומורדים, אזי גם המה מוחרמים ומפורשים ומובדלים מכל ק"י ובכל חומרי פרטים הנזכרים לעילא). תיפח רוחם ונשמתם המחזיקים ידי עוברי עבירה, תהי אחריתם מרה, ירדו פלאות, כרת יכרתו הם וזרעם אחריהם לבל יזכר שמם במקהלות ה', הבורת חמור יקברו, וכל הירא וחרד לדבר ה' יהיה זריז שלא למעול מעל בחרם הזה, שלא לחוס על אוהביו וקרוביו ומשפחתו, רק לאמר את אחיו לא הכיר וכות, ושללא יתן מדרך כף רגלו לביתו, ושללא לדרוש בשלומו.

150. ולזה בחרנו ב' אנשים אפרתים הנקובים ונזכרים בפנקס והמה יהיה למשגיחים בדברזה, שכל קהילה וגלילישוב מחויבים להעמיד העתק מקוים סילוק לצורך גולגלת הנערך בטריפא דהאידנא'הן בגוף סילק הגלגולת והן להחוב ש"צ יר"ה והן מה שנ"ח מב' טעריפש כנ"ל, שסילק כל הערכת(ו) במלואו, ולא יאחר מן יריד קלעצק בקיץ, שעכ"פ קודם יריד קלעצק יעמוד העתק מקוויט הנ"ל, וגם כתב ראים מן השמש דאותה קהלה שהעתק ההוא אמיתי, בכדי שיוכל לבא לחשבון ברור שלא יהיה עוד שום רעשטי (רעש"ט) על שום קהלה וגליל וישוב. ובאם שיעברו איזה קהלה וגליל וישוב ע"ז ולא יעמיד העתק מקוויט הנ"ל ליד האלופים הנ"ל, אזי המה האלופים מוזהרים ועומדים ע"ז להיות זריזים בדבר ולהודיע לכל ראשי קהלות וליירידים מי הוא המסרב מלקיים כנ"ל. והראשי ההלות מחויבים להזהיר בזה להחרים אותו המסרב תו"מ בכל חומרי חרמות כנ"ל בקהלתם ובירידים אשר תחת ממשלתם. וגם כל שארי קהלות וגלילות ומדינת רוסיה מחויבים לעמוד על משמרתם בכל יכולתם לצאת נגד המסרבים, ורשות בידם להחרים בבהכ"נ ולפרסם קלונם ברבים לכוף כאגמון

ראשם. וכשיבאו לפני רוזני ראשי קהלות לבקש להם התרה על נידוי שלהם ויסלקו כל המגיע מהם, אז ושב ורפא לו ע"פ התרת הרוזנים.

151. וככה יתנהגו בכל שנה לשלוח כתב העתק מקוים כנ"ל לזמן כנ"ל. ולבד כל עונשים הג"ל על המסרב כנ"ל יצא מאתנו לעקל ולגבות נדוניות בתו, וגם לעקל יחיד בעד רבים בכל מקום אשר המצא ימצא, ושלא לחוס על שום אדם יהיה מי שיהיה. ובאם איזה קהלה מראשי קהלות יעברו ח"ו ולא יסלקו, או שיכתבו להסרים למשמעתם או שיהיה ח"ו מסיתים להיות ח"ו מתנגדים נגד מעשה תוקף הנ"ל, אזי מחויבים כל רוזני ראשי קהלות ושאר קהלות וגלילות וישובים לצאת כנגדם בכל היכולת כנ"ל עד שידנו מגעת, ולהעבירם מהתנשאות שלהם מלהיות בדה"ג, וכל הוצאות והזיקות מידם יבוקש, ולהחרים אותם בכל תפוצת ישראל, ולא יהיה להם עוד שום שליטה על הישובים שלהם, רק יהיה שייך הישובים והגלילות שלהם לרוזני ראשי קהלות לכל עונשים דבר קטן וגדול. וכל ראשי הההלות יודיעו זה לזה להזהר בזה לשבר זרוע רמה שיקום כנ"ל. וגם אם איזה גליל וסביבות יהיה ח"ו נגד מעמד הנ"ל, אזי לעשות עליהם טעריפא ע"כ (על כל) ישוב בפ"ע ולמסור אותם פרוטרוט ערך כסף גלגולת. וכשיתברר על איזה אדם שהיה מסית ומסייע בעבירה למעול מעל ח"ו בעניינים הנ"ל אף בדבור בעלמא, אזי לפרוש בשמו בהכרזת החרם, ושלא לחוס על כבודו אף שיהיה רב באותו קהלה או בקהלה אחרת; ופשיטא שחד"א לו לנהוג רבנות בקהלתו רק כלה גרש יגרש וענש יענש בכל עונשים המבוארים לעיל. ואם יעלה על לב אדם איזה יחיד או ישוב או קהל וגליל לשלוח איזה כתב מליצה מן איזה שררה שיכתוב לרוזני ראשי קהלות בענייני נתינת גלגולת וסכומות להקל ממנו, אזי יהיה לו למזכרת עון להדפו ולרדפו לעת מצוא, ונכתב (ויכתב) בפנקס מי ומי הוא.

הנחות בזמן משבר כלכלי
הקהילה לא רק אמרה את זה כמס שפתיים, בפועל, המדינה דחתה את החובות של הקהילה, אם היה נזק כלכלי, במקרה הזה, מי ששילמו היו הקהילות העשירות יותר, והמדינות העשירות קיבלו דחיה בתשלום.

שריפה בבריסק
33. קהילת בריסק: ק"מ שאק, הניחו להם מחמת שריפה ע' שאק. סביבות בריסק ק"ל ך' שאק סביבות הורודנא: סלוצק ור' מיכל בכלל יתנו ט' אדומים ואין להקהל דסלוצק להטיל על כמ' מיכל כ"א כאחד משאר אמודים שבקהל שיש להם בית שיש להטיל עליו קצת יותר מחמת עושרם.

נקמת דם
34. צח. בעצם היום הזה, יום ה' כ"ה אב שפ"ח לפ"קא), ירדנו לחשבון המדינה ויצא לנו החשבון שחייבים המדינה על אופן המבואר למטה. עוד שפרענו לנקמת הרציחה דנארינסק כ"ה שאק הוצאות וורשאב ווראשי שוק' מתנות לוואייוראדעי ווילנר בבריסק ובפרושנה ובפרוזנא כ"ה אדום' ונעשה נ"ה שוק עבור נקמת דייאנווי ים

מי מקבל את המס?
המס

ריבים בין קהילות

211. ואודות הזילות אשר עשו ארבעה ק' תלות א' לחבירו רבו נמו רבו, ואותן המעשים אשר

נעשו בשעת המחלוקת, אשר יצאו חוץ לשיטתן וקלקלו השורה לילך בערכאות להשתדל קיומים, וכל

א' הראה פנים לתרץ את מעשיהם; אבל היודע מחשבות לפניו גלוי וידוע ודעתינו נוטה שהאשמה תלוי בראשם של שני הצדדים, ^אצריכין סליחה וכפרה וד' יסלח להם, וכמה נפשות שקעו בעתים הללו הקשות בעו"ה כעת הזאת וידל ישראל עד מאור. ככן מהראוי הי- לקנוס לכל צד בממון ולפגוע בכבודם, אך חסנו כדי שלא יתרבה המחלוקת. אך זאת מצאנו: שאין לשום צד על חבירו טענה ותביעה אודות ההוצאות; כל צד מה שהוציא הוציא. ואין לצד שכנגדו עליו כלום, רק קנסו את עצמם מה שאבדו ממנום ללא צורך. ואודות הוצאות של התוועדות סעליך והתוועדות בקהילת מעזריטש ינהגו

כנהוג בהתוועדות הקבוע שלהם, מאחר שהתוועדות היה למעמד ומצב כלל המדינה. גם עלה

הסכמתנו אודות השתדלות להציל את מדינת ליטא מן נתינות הקנס של ששים אלפים זהו-, מחויבים רוזני אלופים ראשי- של ארבעה הקהילות הראשיות להשתדל, וההוצאה ההוא יעשו יעלו מכלל המדינה, ולהוצאה שייכים כל הישובים וכל הקהילות והגלילות שלהם. ומכאן ואילך אנחנו מקללים ומאריים אותן האנשים שיעברו ח"ו וירצו לילך חוץ לשיטה להשתדל שום כתב בערכאות או קיומים נגד צד שכנגדו, הן יחידים או רבים, הן רוב הקהילות הראשיות הן קצתם יהיה מי שיהיה. ויוחרם כל רכושם, ולא יצטרפו אותן אנשים למנין, ולא למול את בניהם, ולא להתחתן עמהם, ומגורדים הם שלא לעמוד בד- אמות שלהם, ויבדלו לרעה מתוך כלל הגולה, ורבעה בהם כל האלה הכתובה בתורת משה.

ואפים לעשות איזה כתב פוליש כדי להפחיד או להציל עצמו נגד צד שכנגדו, וכמעשה שהים; **וכן**

אינם דשאים להטיל חובות של כלל המדינה על מקהילות ראשיות מה שאינו מגיע עליהם, וכמעשה

שהיה, - גם הוא נכלל בעונש הנ"ל על מי שיעבור על זה.

212. וזולת מהנ"ל מהיום אין לשום קהלה משלשה ראשי הקהלו- או להקהילות ביחד שום

טענה ותביעה נגד קהילת בריסק (ע"ד) אותן הישובים שהחזיקו כבר וכן במה שיזכו כנ"ל בישובים שנתיישובו מנין עשרה וישיבתם קרובה משנת תט"ו לפ"ק ואילך ע"פ ריצוי (רצונו) של רוב אנשים הדרים שם בכל אופנים הנ"ל, וכל המודעות בטילים ומבוטלים כחרס הנשבר. וגוזרים אנחנו על ארבעה הקהילות הראשיות הנ"ל על ע"כ מי שימרה את פינו לתבוע עוד בעסק (זה) ולילך להשתדל כתב מאלופי רוזני קציני הדור ארבעה הארצות יצו- או מהמאורות הגדולים הרבנים רבני גולת של ד"א בעניין הנ"ל (בשום עניין). והעובר ענוש יענש בכל עונשים קשים, ואף ליטול כבודם ותפארתם להרים העטרה ולהסיר המצנפת. ואודות שרצו קהילת בריסק להפריד בין הדביקים שיש להם עם

שלשה ראשי הקהילות מחמת טעמים ונימוקים אשר עמהם, וכפי שהציעו לפנינו והאריכו למעניתם,

מצאנו: שיחריו יודבקו עם השלשה קהילות ויתנהגו כשנים קדמוניות, וחתכא דאיסורא להפריד א' מחבירו יהיה מי שיהיה. ואותן הקובלנא שלאופי רוזני קהילת בדיסק על השלשה ק' הלו ת שהעבירו עליהם את הדרך וקושרים ים שלשה הקהילות, ויש לחוש מחמת שהלבבות רחוקות מחמת המחלוקת שיוסיפו עוד לעשות כן לילך נגדם להיות לשיכים ולצנינים בצדיהן, זאת מצאנו: שהרשות ביד המאור הגדול הרב המופלג ר"מ ואב"ד מקהילת בדיסק לגזור אומר על המנהיגים היושבים באותו התוועדות, בכל פעם שיראה לדעתו שקשר הוא, לכל אשר יאמר לגזור בחרם יב"ן, ויחול גזרתו באשר אנחנו ה"מ מסכימים עמו שיחול גזרתו בכל תוקף ועוז, שיתירו את הקשרים, שיגידו דעתם לשם שמים, ושבועתם לא שבועות לא שרירין ולא קיימין. וכן הרשות לכל א' (ואחד) מהרבנים הגדולים של שלשה הקהילות לגזור כנ"ל, באם שיראה לדעתם שעשו קנונים וקשרים על קהילתו.

213. ואודות שהאלופים רוזנים מקהילת בריסק הציעו לפני¹ שהאלופים הרוזנים משלשה קהילות מטיילים עליהם גודא רבה על הקהילות והגלילות הסרים למשמעתם של קהילת בריסק שלא כדין, ואין בידיהם להציל אותן כי רבים אתם, ומעריכים אותן מה שאין ידם משגת, ועל אחת כמה וכמה שיש לחוש לעת הזאת להיות כמתנקמין, - מחמת זאת מצאנו, שהברירה ביד שלשה אלופי רוזני שלשה הקהילות הראשיות באחת משתים: או שאינם רשאים להוסיף על סכום הקדום משנים דאשתקד יותר מחמשים דלגאו מלגאו משך שתי עריכות סכום המדינה, וגם הרשות ביד המאור' הגדול ר"מ ואב"ד מקהילת בריסק דליטא להחרים על השמאים בכל החומרות כנ"ל. ואנחנו ח"מ מסכימים על גזרת החרם שלו שיחול על העוברים עד שיעריכו לש"ש ויבטלו כל הקשרים והקנונים. וכן רשות להרבנים המאורות הגדולים של שארי הקהילות לעשות כנ"ל. וגם אם יעשו להם כוחות ינהגו כמו שנוהגים בפולין ד"א, שיציעו דבריהם בפני אלופי רוזני ראשי המדינות יצר, ובאם לא ישיחו אזי ישבו הרבנים המאורות הגדולים שבמדינת ליטא וישמעו לצעקתם לפי ראות עיניהם לפחות מסכומות לפי הנהגה שיש בד' ארצות יצו. אכן באם שירצו ג' הקהילות ליתן להם שמאים לכל הקהילות והגלילות ביחד כפי המנין בשמאים שיש לא' מהקהילות הראשיות, אזי רשות להוסיף על סכומות יותר מחמשים מלגאו לפי ראות עיניהם.

214. וכי יהיה להם דבר יריבות בין הקהילות הראשיות אזי יתנהגו כפי הפנקסאות שלהם. ובשיהיה הרבנים דליטא קצת נוגעים באותן המשפטים כמעשה שהיה וכיוצא בו, אזי הרשות לדון בזבל"א [זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד] והמבוררים יהיו דוקא ממדינת ליטא וגם המכריע (יהיה גם כן) ממדינת ליטא. אכן באם לא יהיו הרבנים דליטא נוגעים אזי ידונו בפני המאורות הגדולים הרבנים דליטא הרבנים של ארבעה קהילות הראשיות, כמבואר בפנקסאות שלהם. אכן באם יתראו ליקח מכריע ממדינת פולין או משארי מדינות הרשות בידם. ואודות מקום התוועדות יהיה לכולם בשוה בחוזר חלילה, אך קהילת בדיסק לעולם יהיו ראשונים להתוועד בא' מהערים הסרים למשמעתם. ואודות המאור הגדול הרב המופלג מקהילת ווילנא יהיה שוה לשאר המאורות הגדולים הרבנים של ראשי הקהילות כפי כתב שביד ע"ז, כל הפסקים שנעשו בשעת המחלוקת צד א' לחבירו בטלים ומבוטלים כחרס הנשבר. כל הפסקים שאינם סותרים לפסק זה המה בתוקפם. ואותן הגלילות אשר שלחו שננו לשונם מפי כתבים להמרות את כבודם של האלופים הרוזנים המנהיגים של שלשה הקהילות, המה מחויבים לבקש מחילה, אשר ישנם פה בפרהסיס בבה"כ (בבדה"ג), ואשר אינם פה מחויבים לבא להתוועדות לזמן המוגבל לבקש מחילה בפרהסיס כנ"ל. וכל הכתבים וגבים ב"ד שיש לכל א' מהצדדים מחויבים בחרם ליתן לידינו ובטלים ומבוטלים כחרס הנשבר, מה שבידם נגד פסק הלז בטלים לא שרירין ולא קיימים.

215. ובשעת התוועדות אינם רשאים שום קהלה ראשיות לשפוט את הסביבות שלו עד כלות כל צרכי של כלל מדינת ליטא. ואודות (מאגטוב) אותן הקהילות והישובים שלא פרעו עדיין מחויבים לשלם חלקם, ואותן ראשי הקהילות שאותן גלילות סרים למשמעתם יעשו כל כפיות ונגישות להוציא מידם. ובאם לפי ראות הרבנים המופלגים שלהם מראשי מקהילות יהיה פסק זאבלודאווי תמ"ז 299

216. נראה שקצתן מהנשאר חייבים אין ידם משגת, אזי יתנהגו כפי הפנקסאות שלהם. ואודות המבואר לעיל על סטאלוויטש שנה אחר שנה פעם א' מחויבים לסור למשמעתם של קהילת בריסק ופעם א' לשלשה קהילות בחוזר חלילה כנ"ל, בכך כל המשפטים שיש להתובע והיה יכול לשפוט

בשנה ההיא כשהוא שייך לבדה"ג זה אינו רשאי להרחיב ולתבוע בשנה השנית בפני בדה"ג שמחויב לסור למשמעתם בפעם השנית, אך עכ"פ הנולדות של המשפטים יהיה שלשים יוח קודם כלות השנה

168. אודות הוצאות בענין מנת המלך וההוצאות בכלל בעלילות המטבעות והכסף שהוציאו הארצות בכלל. ונתבררנו אנחנו ח"מ מדעת כולם למצוא ביניהם דרך נכון. ובכן מצאנו וראינו ע"פ משא ומתן שבינינו: שיתנו אנשי מדינת ליטא עשרים וחמשה מאות זה' פות לאנשי הארצות בכלל, ויהיה שייך לסכום ארבע ארצות להוצאות שהגיעו עליהם, ובזה יהיה מסולקים מהנ"ל. אודות מתנת המלך עומד על פסק ישן. וענין המתנות לשלוחים (ב) אינה אין זה טענה, כי גם הם נותנים לשלוחי ליטא. אודות מרשלק' ש של השלוחים אין אנשי ליטא צריכין ליתן כלום למתנותיו. הוצאות על רשעת בוורשי יתנו אנשי ליטא חלק שביעית. הוצאות ביריד לובלין כל מה שיגיע על הוצאות עשרה זה' פות ומעלה בפעם א' יצרפו להם מנהיג א' ממנהיגי ליטא לישא וליתן עמו ג"ב, ויעמוד הדבר ע"פ רובם כנהוג בין הארצות ובאם יגיע הוצאות מאה זה' ומעלה על פעם א' אזי יצרפו עמהם שני מנהיגים ממנהיגי ליטא לישא וליתן עמהם, ויתנו להוצאות חלק שביעית

170. פסקנו בין האלופים הקצינים מנהיגי ד"א ובין האלופים הקצינים מנהיגי מדינת ליטא, ע"ד החילוקים והטענות שהיו ביניהם לפנינו. בראש ע"ד ספחת הידוע, אשר נפסק מקדם על ידי בירור שיחשבו מנהיגי ד"א לערך תשעה אלפים זה' פות וגם ההוצאות שהוציאו מנהיגי ליטא, ומכל הסך יתנו האלופים הרוזנים מנהיגי ליטא חלק השביעית והמותר יתנו האלופים הרוזנים מנהיגי ד"א, כן יקום וכן יהיה. ואיזה מהצדדים הנ"ל שהוציאו מותרות עפ"י החלקים 1 הנ"ל) מחויבים לשלם לצד שכנגדו במיטב. וכל ההוצאות שהוציאו אחר הפסק הנ"ל מצאנו וראינו שיתנו האלופים מנהיגי ליטא לכל אלף מאה וששה ק"נ זה' פות. ובדבר הוצאות שמוציאים פה לובלין לטרובינאל ביומא דשוקא מצאנו, שמה שמוציאים במתנות בהתחלת ביאת הטרובינאל הן מעט הן הרבה מכל זה פטורים אנשי ליטא, וכן מכל שארי הוצאות, חוץ ממה שנותנים בירידים מחמת עיסקי הירידים מחויבים מנהיגי ליטא ליתן חלק שביעית ע"פ פסק הקדום, דהיינו אם יהיה איזה מנהיג או איזה איש הגון מאנשי ליטא פה בעת ההיא יצרפו (יצרפו) אותו אליהם קודם הנתינה. וע"ד הוצאות וורשים ווארשי מחמת הרשעת שנתחדשה אין כעת פנאי לעיין בדיניהם, ויצא הדבר לאורו ביריד גראמניץ ת"ה הבע"ל. ומחמת הוצאות הגזלנים שבסביבות מצאנו, שאנשי ליטא פטורים מזה. וע"ד שמנהיגי ד"א תבעו את מנהיגי ליטא מחמת הוצאות לשלוח לרומי, מצאנו אחר שנשלח ונעשה ההוצאות ההיא בלי ידיעתם פטורים אנשי ליטא מזה. ומחמת מה שנזכר בפסק הקדום מהגאונים בגראמניץ שצ"ו ל' בחודש אדר שני, ודל: ועל הדיינים אנחנו גוזרים בחרם שלא ישמעו לקול ארצות בדברים הדל מה שהוא נוגע לאנשי ליטא, ויעשו משפט על הבורח ע"פ דת תורתנו הקדושה ולא ע"פ תקנות וכתבים דהארצות ד, הארצות, גם על השמשים גזרו גזרנו בחרם שלא ילכו בשליחות דהארצות ד' הארצות כנ"ל, -בכן מוסיפין אנחנו שאינן רשאים אף להוסיף דיינים בכל דין שבין אנשי פולין לאנשי ליטא. וגם גוזרים אנחנו בחרם גם על פרנס יריד שמחויב להחזיק הפסק ההוא ולגזור על השמשים לילך בשליחות אנשי ליטא. ואם ח"ו יהיה נראה בעיני אנשי מדינות ליטא שאין הפ"ה יקיים (מקיים) הפסק, רשאים לקבול עליו לפני הגאונים הרבנים שיהיה בימים ההם ביריד ההוא. גם זאת מצאנו מאחר שאין לאנשי מדינות ליטא שום ראש מדינה בוועד ר"מ היושבים בשלחן גבוה, ולכן אפשר שע"ז מתעכבים עניניהם עד

לבסוף, לכן מחויבים ר"מ שלא לעכב משפטי אנשי ליטא שיש ביניהם ובין הארצות, ולהיות ויהיה הכל נידון ומתוקן קודם שיהיה נפסק הפרעון בירידים בעונש הנ"ל. כל הנ"ל יהום בכל תוקף.

172. ע"ד חובות אשר חייבים האלופים הרוזנים וקצינים מנהיגי מדינת ליטא או מנהיגי קהילת בריסה כמשמעות שט"ח שביר המלווים, זאת אשר מצאנו: ששום ב"ד בכל מדינות מלכותינו, הן בירידים הן בשאר מקומות, יהיה באיזה מקום שיהיה, אינם רשאים לעקל שום יחיד ממדינת ליטא או מה"ק בריסה שאינו חתום על השט"ח, או משארי קהלות שבמדינות ליטא מחמת עיכוב פרעון הנ"ל. אמנם אותן שט"ח שעל מנהיגי ליטא או בדיסק שנתפשו ליתן בטחון להמלווים לשלם לזמנים כפי הפשר שביניהם, אזי כשיקיימו ויתנו בסחונם כפי שנתפשו אזי כח והרשאה נתונה לאותו מלוה לעשות כל הכפיות לחתום ההוא ולבני קהלתו או הגליל אף לאותן שלא באו על החתום. וכשיהא הפרעון עובר חצי שנה, כגון מגראמניץ ליערסלב ומיערסלב לגראמניץ וכדומה לזה משוואנטקי לסים ומסים לשוואנטקי, ולא ימצא בע"ח לגבות את חובו מן החתומים, אזי רשאי לעשות כפיות אפילו לכל שאר אנשי מדינות ליטא על חוב שלו שעל המדינה או על קהילת בריסק על חובות שעליהם. וכן אם איזה מלוה שלא נתפשו עדיין וירצה להתפטר כאשר נתפשו שארי מלווים פה, מחויבים המנהיגים להתפטר עמו ולקיים כנ"ל. אכן כל זמן שלא נתפשו אין כח לשום ב"ד בעולם להזדקק ולעשות שום עיקול על יחידים אנשי מדינות ליטא או ה"ה בריסק. ויקום כל הנ"ל בכל תוקף פסד'ג.

175. ע"ד טענות ותביעות שהיו בין אלופי קציני מנהיגי הארצות אשר נבחרו מפי קצינים ראשי מנהיגי ד"א דפולין, ובין אלופי קציני מנהיגי מדינות ליטא, משנים העברו עד היום, כפי הנהגת הקדמונים ע"פ פסק מהמאורות הגדולים וע"ם פנקס ד"א, פסקנו: אלופי קצינים מנהיגי מדינת ליטא מחויבים לשלם לחאצות דפולין סך ארבעה אלפים זהובים ומאה וחמשים זהובים פות נוסף על סך 1200 וכמה זהובים, כמבואר בפנקס ד"א מוועד גראמניץ תכ"ה לפ"ק. שנתנו בדרך הלואה להוצאת פולין. ועל סך ארבעה אלפים ומאה וחמשים זהובים ההם נתנו אלופי קציני מנהיגי ליטא הנ"ל שטרי חובות בח"י לשלם לפי הזמנים שבשט"ח ההם. בזה פטורים ומסולקין מדינת ליטא מכל תביעות ממון שהיו למדינות פולין להם עד עצם היום הזה נגד ד"א דפולין. וע"ד שטענו מנהיגי ליטא שאינם רוצים עוד בשום שיתוף בעולם עם הארצות דפולין מהיום והלאה, הרחבנו דבר משפט זה עד יריד גראמניץ ת"ל לפ"ק, ואז ידינו בפני רבני פולין ורבני ליטא כפי הקישור. אמנם כן כשיודיעו מנהיגי ליטא ומנהיגי ד"א בגראמניץ תכ"ט שרוצים לדון עמם בעסק הנ"ל ביריד יערסלב תכ"ט, אזי מחויבים רוזני מנהיגי הארצות לצ'ד נגדם ביריד יערסלב תכ"ט, ובתוך משך זמן הנ"ל מחויבים הצדדים הנ"ל להכריז בחרם בכל בתי כנסיות שבארבעה קהלות הראשיות שבארצות. פולין ובארבעה קהלות ראשיות שבמדינות ליטא, שכל מי שיש בידו וברשותו איזה פסק וכתב מעסק שותפות הנ"ל מחויב כל אחד להביא הכתב או הפסק ההוא לעת משפט הנ"ל. ובתוך הזמן ממשפט הנ"ל יתנהגו כמאז ומקדם.

176. התושבים מהקהלות או מישובים ממדינות ליטא אשר יושבים במדינות פולין וישלחו הקהלה ההיא ב"כ להכריח את איש ההוא לבוא לקהלה ההיא לפרוע מסים המגיע ממנו, אזי מחויבים מנהיגי הקהלה ההיא אשר ימצא שמה להכריח אותו בחרמות ושמחות שיסע לשם, והדין יקוב ההר ביניהם כמנהגם בזבל"א וזבל"א, והשליש יהיה האב"ד מהקהלה דליטא. ואם אמר יאמר האיש ההוא שיש לו חשש סכנה לצאת ולבא ויברר דבריו שיש מקום לחשש ההוא, אזי יבא לאיזה קהלה היותר

קרובה להקהלה ההיא אשר יצא משם מליטא אשר יהיה שם שאנן ושקט ובטח מחששא ההיא, ושם ידונו בזבל"א וזבל"א והשליש יהיה האביד מהקהלה ההיא דליטא.

187. למענינם וטענותיהם הן מחמת עבר עד היום וכן להבא בענין הוצאות כדל ח"ו-רוזני ליטא השיבו שמעולם לא נתחייבו לדא מאומה ומעולם לא היה להם שום שיתוף וחיבור עם ד"א, ומה שנמצא בפנקסאות בפנקס הדל לא היה רה לפי העת והזמן ולהוראת שעה ולא מחמת שיתוף וחיבור עם ד"א, ואינם רוצים בשום חיבור עוד בשום ענין, ואדרבא בפרישה הם רוצים לגמרי בלי שום שיתוף וחיבור כלל בעולם, וכמבואר בפסקים הקודמים שהתרו בד"א שאינם רוצים בשיתוף וחיבור ז ואף אלו היה איזה חיבור, אזי מכאן ולהבא חושבנא לעקור החיבור מעקרו לגמרי בלי שום שיתוף כלל. וטענו גם המה נגד ד"א שיתנו להם להוצאות כמה ע"ש שהיו בליטא הנוגעים לכלל גירוש כללי וספחת ו ע"ש ד כ י ש ו ף, וכאלה רבות מערכה מול מערכה. זה הכלל שום צד מהצדדים הנ"ל לא שיירו שום טענה ותביעה ותשובה וסתירה בעסק משפט הנ"ל נגד הצד שכנגדו. בכך ע"פ העיון הדק הטיב מתונים מתונים היינו בדין זה מאוד ומאוד, כראוי עשות משפט גדול כזה ובין גדולים כאלו. וזאת אשר מצאנו לתוקף פסדג הדל:

188. הברירה לקציני ד"א נגד קציני ליטא לעשות אחת משתי ברירות אלו המפורשים למטה. האחת, בענין הוצאות ה ע"ש דטיקטין יתנהגו באופן זה: כל מה שהוציאו ד"א מכיסם מלבד כל הוצאות שהוציאו טיקטין ויושביהם בענין הע"ש, הן מה שהוציאו ד"א זולתם כבר לע"ש הדל, הן מה שיוציאו עוד בוורשי וועד דהאידנא בע"ש הנ"ל עד גמר לטובה לגמרי, מחויבים מנהיגי ליטא לשלם לד"א חלק ארבעה עשר מן סך הוצאות דד"א כדל. ובוורשי עכשיו מחויבים מנהיגי ד"א להודיע למנהיגי ליטא שישלחו עמהם מנהיגיהם או שתדלנים שתדלן להתעסק ולדעת מכל הוצאות שיתהוו מיום ההודעה. ואם יבורר ע"פ עדים כשרים שהודיעו כדל ולא השגיחו לשלוח עמהם תכף כנ"ל, אזי ילכו מנהיגי פולין לבדם ויהיה להם נאמנות נגד ליטא בענין הוצאות ההם. ובאופן זה אחר שישלחו ליטא חלקם להוצאות דד"א, אזי יהיה חשבון צדה אי"ה ביריד יערסלב תמ"א בין ד"א ובין טיקטין ואגפיהם, כמה עלו כל הוצאות בעסה הנ"ל מה שהוציאו טיקטין ואגפיהם ומה שהוציאו ד"א. ושם ידונו ד"א וטיהטין כמבואר בדף... דד"א יערסלב תמ"ל (ל') בענין הוצאות הדל. והצניי ליטא יצרפו לבדרג לבד"צ ויפה ההוא גם כן מצדם איזה רב אב"ד מליטא או מפולין כפי רצון מנהיגי ליטא, ואף שהמצורפה הוא לא יהיה אז אב"ד בשום קהלה, בלבד שכבר היה ד"י ואב"ד באיזה קהלה, וע"פ פס"ד ההוא יצא לאור כמה יתחייבו ד"א ליתן להע"ש הדל, ואז ידעו כמה עולה החלק יד הדל מן הסך אשר יגיע מכיס סכום ד"א. ואם המצא ימצא אז שהנתינות אשר נתנו ליטא לעסק הדל עד יריד יערסלב הנ"ל ע"פ פסד"ז עולה יותר מסך חלק י"ד המגיע מהם כנ"ל, אזי מחויבים ד"א לשלם לליטא תכף העודף ההוא אשר יעדיפו ליטא בנתינתם עד יריד יערסלב הנ"ל, דהיינו אם ע"ס החשבון שבין ד"א וטיקטין יגיע העודף ההוא מן ד"א ישלמו ישלימו להם ד"א, ואם יגיע העודף מטיקטין ואגפיה אזי יתנו להם הביד הדל אסגנציה על סך ההוא על טיקטין ואגפיה, ויוציאו ליטא לעצמם מטיהטין ואגפיה ע"פ סג(נציים) ההיא. ואם ע"פ חשבון ופסק דיערסלב יגיע מן ליטא עוד להשלים ולמלאות חלה י"ד הנ"ל להסך אשר יתנו מהיום עד יריד יערסלב הנ"ל, אזי מחויבים ליטא להשלים שמה עד למלאות חלק יסד מן הסך אשר יגיע ע"פ פסק על ד"א להוצאות ע"ש הדל. ובנתינות ליטא לחלק י"ד הנ"ל יקובל להם במיטב כסף האלף וארבעה מאות זה פות אשר נתנו, דהיינו תר"ז נתנו לד"א ביערסלב

ת"מ ל', ת"ק זהובים הלוו קהילת הוראדנא למנהיגי ק"ה טיקטין לצורך הע"ש הנ"ל, ס"ה אלף ת' זהובים הנ"ל יקובל במיטב כסף בחשבון חלק י"ד הנ"ל. ומחויבים מנהיגי ליטא להחזיר תכף השני שט"ח תר"ז מתת"ז הנ"ל 1 מהוראדנא ובריסק. וכל הוצאות שיהיו לד"א מיום התחלת הענין עד שמנהיגי וורשי יודיעום ויתרו שיעמידו אליהם מנהיגים בענין הוצאות וורשי והלאה יהיה הכל ע"פ בירור או שבועה בשעת המשפט הנ"ל ביערסלב. קציני ליטא מחויבים לשלם תכף לד"א תק"ן זהובים מחמת אותן ת"ו ז"פ שד"א נותנים לקהילת לובלין מחמת יריד לובלין מן שנת ת"ל; ע"ז עד היום היה עולה חלק שביעית מן כל השנים הנ"ל סך תק"ן זהר כנ"ל. אמנם אם יבררו ע"פ נאמן דד"א שד"א אינם נותנים ת"ו זהובים הנ"ל כולם או מקצתם יחזירו להם ד"א, והמה מחויבים לשלם תק"ן זהר הנ"ל תכף. ומחמת כל שאר תביעות דד"א מליטא כנ"ל ישלמו להם גם כן תכף אלף וש"ז ועשרה זהובים פו/ ס"ה ביחד אלף תרס"ז ותת"ס פות, בזה פטורים ליטא מעתה ועד עולם מלתת חלק שביעית לת"ו לת"ז הנ"ל ומכל התביעות הנ"ל מעבר. אמנם להבא מהיום מחויבים ליתן לכיס דד"א בכל יריד יערסלב סך 300 זהר מעתה ועד עולם, ויתחילו ליתן ש"ז הנ"ל הראשונים ביריד יערסלב תמ"א ואם יהיה וועד המלך ושריו באיזה שנה, מחויבים ליטא לשלם ש"ז הנ"ל בוועד ההוא תמיד ויהיו פטורים מלינתם ביריד יערסלב שאחר וועד ההוא, וכן תמיד באופן זה. ובענין איסור והיתר הגרעני צן משכנו ידינו מלפסק מלפשר ביניהם עתה ויהיה הדבר תלוי ועומד בהיתר כאשר הוא עכשיו עד וועד הראשון דד"א, ויקום הדבר ע"פ דעת רוזני ד"א לאיסור כמקדם או להיתר ואם יקום הדבר ע"פ רוזני ד"א לאיסור כמקדם אזי יתנו לפולין מאז והלאה משעת משנת הסכמות האיסור רק ר"ז פר בכל שנה ושנה לעולם תחת ש"ז בכל שנה ושנה המפורטים כנ"ל ע"פ הברירה הראשונה.

189. והברירה שניה היא זאת. אם ירצו מנהיגי פולין לקחת ממנהיגי ליטא סך 9000 זהר פות, ובתוכם יוכלו אותן אלף ות"ז פר הנ"ל שנתנו ביערסלב תר"ז ולטיקטין תק"ן וש"ז הנ"ל, יהיו ליטא פטורים מכל התביעות הנ"ל מעבר ומכל הנתינות מעתה ועד עולם, אזי כן יקום. ומחויבים ליטא לשלם תכף ומיד סך אלף ושמונה מאות זהובים פר, והחמשת אלפים שמונה מאות זהר הנותרים אחר נתינת אלף תת"ז הנ"ל וענין ונכירין אלף ת"ש תר"ז זהר ישלמו תת"ז, דהיינו ר"ח ניסן תמ"ב ת"ז יערסלב תמ"א ת"ז, ובכל ר"ח ניסן שאחריו סך אלף זהר דהיינו ניסן תמ"ג אלף זהובים ובן בכל ר"ח ניסן אלף זהר בלי הפסק בייתים. ובענין הגרענצין אף ע"ס ברירה זו מותרים עד וועד דד"א, וכג"ל שהדבר יקום ע"פ ד"א אם יאסרום כמקדם או יתירו.

190. הברירה בין שתי הברירות הנ"ל מחויבים מנהיגי פולין להגיד תכף ומיד. גם בזאת נאות למנהיגי פולין אם יגידו תכף שבחרים לעצמם הברירה שניה הנ"ל לקחת ממנהיגי ליטא תשעה אלפים זהר, אזי ינאת רשות למנהיגי פולין להטיל תנאי גמור בברירה הנ"ל, באם שע"פ פס"ד שיופסק ביערסלב תמ"א בין טיקמין ואגפיה ובין ד"א, כמה יחול על ד"א ליתן לנתינות הוצאות הע"ש מכיס דד"א, יעלה חלק י"ר מסך חיוב דד"א לסך ששה אלפים זהר, אזי תבטל הברירה דט' אלפים הנ"ל למפרע, ויקום בכל פרטי האופנים הברירה הראשונה הנ"ל, וישלמו ליטא חלק י"ר כנ"ל בניכוי אלף ת"ז הנ"ל שנתנו תר"ז ביערסלב ות"ת זהובים הוראדנא ובריסק הנ"ל. ומן האלף ת"ת זהר שיתנו פה ע"פ הברירה הראשונה מגיע לד"א סך אלף תק"ן זהר מן האלף תתס"ד תתס"ז שבדירה ראשונה, ממילא ינכו ליטא מן החלק י"ד הנ"ל עוד סך ש"ז ש"ז הנ"ל העודפים מן האלף ת"ת זהובים

191. הג"ל שיתנו שהתנו היום ע"פ הברירה שניה הנ"ל, וגם ינכו אז כל מה שיתנו בוורשי ועד יערסלב הנ"ל.

192. בכל ויעדי וורשי או באיזה מקום בפולין ובלויטא מעתה ועד עולם יתנו מנהיגי פולין מתנות בפני עצמם מכיסם לבדם לאדונינו המלך יר"ה ולכל שרי מלוכה דד"א פולין, וכן לעבדי המלך והשרים ועבדי השרים שקורין רענדליך של שרי מלוכה דפולין יתנו מנהיגי פולין מכיסם ולאדונינו המלך יר"ה ולכל שרי המלוכה ועבדיהם ו ל ר ע נ ר ל ך ולרענדליך כנ"ל במדינות ליטא יתנו מנהיגי ליטא גם כן מכיסם לבדם בפני עצמם כנ"ל, כל צד יתנו מכיסם לשריהם כנ"ל.

193. והנהגה ביריד יערסלב מעתה ועד עולם יהיה באופן זה. אם יסכימו מנהיגי הארצות ביערסלב לגבות ההוצאות השתדלות השתדלן בעסק תיקון ומכשירי היריד עצמו מכל העגלה מה שמוציאין להם ענד זים לתיקון הנ"ל, אזי מחויבים סוחרים ליטא ליתן גם כן מן העגלות שלהם כאשר יעריכו את העגלות דסוחרים פולין. ולא יכללו מנהיגי פולין בגביה מהעגלות כנ"ל שום הוצאה מחמת ישיבת ד"א או מחמת ישיבת דייני מדינות, רק יחשבו הוצאות והשתדלות להסענדיזם לטובת והכשר היריד עצמו. ואם לא יעשו ד"א הערכה על כל העגלות שביריד אזי פטורים אנשי ליטא מלתת מאומה מעגלותיהם כלל להוצאות השתדלות הכשר היריד ההוא כנ"ל.

194. השני אופנים הנ"ל בענין הוצאות ומתנות בוועדים כנ"ל והנהגת יריד יערסלב כנ"ל יהיו לעולם, בין שיקוים כפי ברירה ראשונה בין שיקוים כשניה, תמיד יהיו שני האופנים הנהגות וועדים והנהגות ירידי יערסלב כנ"ל בלי שינוי כלל. וכן בירידי ליטא פטורים אנשי פולין מליטא מליטתן שום דבר מחמת הכשר ירידים כנ"ל, רק כאשר נותנים אנשי ליטא כן יתנו גם כן סוחרים פולין. וע"פ איזה ברירה מהברירות הנ"ל בין כך ובין כך כל אפי שוה, שאין לקציני ד"א על המדינה ליטא שום עילוי והתנשאות ושליטה בעולם הן בממון וכבוד ובכל מה שהפה יכול לדבר והלב לחשוב, ואין להם ולליטא שום חיבר ושיתוף בעולם ביחד כלל וכלל מעתה ועד עולם בשום דבר בעולם, ואפים ח"ו וחלילה בהוצאות ביטל גירוש כללי ממש על ש"י (שארית ישראל) אין להם שום שיתוף וחיבר כלל. אמנם אם ח"ו באיזה וועד או כנופיא של מלך והשרים דפולין וליטא באיזה מקום שיהיה יחזה המלך דעתו לגזור ר"ו גירוש כללי על כל הא' הארצות חלילה, או יודע שרוב שרי המלוכה יחזו דעתם לגזור גירוש כללי על כל ד"א פולין או ח"ו וחלילה על מדינת ליטא בכלל או כל היהודים שבכל מדינות מלכותו, או שלא יודע אם רוב שרים מסכימים לגזירה הנ"ל רק שירגישו מנהיגים שיש ממש בחששא זו של גירוש כללי כנ"ל, אזי אם ח"ו וחלילה יצא הדבר על כל מדינות מלכות פולין וליטא עם כל זה אין להם שיתוף וחיבר בהוצאות ביטל, רק מנהיגי ד"א דפולין ישתדלו בריצוי כסף אצל אדונינו המלך יר"ה ושרי המלוכה ש בקרון פולין מכיסם ומנהיגי ליטא ישתדלו בפני עצמם מכיסם אצל מלך יר"ה ושרי המלוכה דמדינות ליטא. ואם ח"ו יצא הדבר על כל ד"א פולין ולא על איזה קהלות יחידות או גלילות ישתדלו ד"א מכיסם אצל המלך יר"ה ושרי פולין כנ"ל, ומנהיגי ליטא מחויבים להיות מעיר לעזור וכאחים לצרה נגשים להשתדל בהשתדלות נמרץ ובריצוי כסף מכיס מדינות ליטא אצל שרי ליטא בעד מדינות פולין ומנהיגי

195. מדינות פולין יהיו עם מנהיגי ליטא לראות שמשתדלים בעבורם בהשתדלות במיצוי כסף מכיס ליטא. ואם ח"ו יצא הדבר על כלל מדינות ליטא ולא על קהלה וגליל א' רק על הכלל, ישתדלו מנהיגים בעבור עצמם לבדם, ומנהיגי פולין מחויבים להיות גם הם מעיר לעזור ובאחים לצרה נגשו להשתדל בעבור ליטא לפני אדונינו מלך יר"ה ושרי המלוכה בפולין בריצוי כסף, ומנהיגי ליטא יהיו עמהם לראות השתדלותם בריצוי כסף דפולין. וככל הנ"ל יתנהגו הצדדים דווקא לביטל גירוש כללי כנ"ל ממש ח"ו וחלילה, אמנם אבל לא בשום ענין אחר וכיצא בו בגירוש כללי וחשש גירוש או גירוש

פרטי קהלות או גלילות אין לא' נגד חבירו שום חיוב בעולם ואפים השתדלות בריצוי כסף מכיס צד השני שחוץ לגזירה לסיכה הנ"ל לתת לשרים כנ"ל אין זה על אין לזה על זה כלום רק באופנים הנ"ל. ובעזרתו יתברך שמו אשר לא תמו ולא כלו רחמיו הן אל כביר לא ימאס ולא תהיה בעזרתו שום חששא בעולם כנ"ל עד ביאת הגואל אמן.

196. ובמעמד זה הגידו המנהיגים ד"א דפולין שבחרים לעצמם הברירה השניה הנ"ל לקחת סך תשעה אלפים זהובים כנ"ל ע"פ כל פרטי האופנים המפורשים בברירה הראשונה הב' הנ"ל, וכן יהיה וכן יקום ואין לשנות. וכן בהטלת תנאי גמור הנ"ל שיתבטל הברירה הנ"ל למפרע אם יעלה חלק י"ד לסך ששה אלפים כנ"ל יקום כפי התנאי הנ"ל. ותכף ומיד סילקו ההצינים מנהיגי ליטא לקציני מנהיגי פולין לפי הברירה שניה הנ"ל על נתינת שט"ח בח"י הקצינים ליטא. וכל יפוי כח שבעולם לכל מוציא השט"ח הג"ל בח"י הקצינים מהר' מרדכי בהר' יוסף יצחק ומוה"ר שלום בהרב מוה"ר חיים ומוה"ר יהודא ליב בהרב מוה"ר שלמה ומוה"ר גרשון בהרר"א ומוה"ר שלמה זלמן מינסהער מ ו ו י ל נ א, בקיום יד מוה"ר שלמה סופר דד"א, למיעבד דינא לנפשיה להוציא בכל מיני כפיות שבעולם כחפץ ואות נפשם מוציא שט"ח אם לא ישלמו לפי זמני פרעון שבשט"ח.

197. ובענין הוצאות הכשר ירידי יערסלב כנ"ל, אם ירצו אנשי ליטא לדעת שההוצאות הם רק להכשר יריד ולא להעמדות סעודות ושלות ישיבת ד"א ודיינים והצלת נגישות מבע"ח פריצים רק להכשר יריד הנ"ל, אזי מחויבים מנהיגי פולין לברר בפני סוחרי ליטא ההוצאות ואז יעשו הערכה על עגלות של פולין וליטא בשור, כנ"ל. ואם לא יעשו הערכה על כל עגלות דוקא אזי פטורים סוחרי ליטא מלתת מאומה לשום גביה, אף להכשר יריד דוקא מכל עגלות כנ"ל. וכן בירידי ליטא יוגבה גם כן מכל עגלות להכשר יריד דוקא, ומחויבים גם כן לברר ההוצאות בפני סוחרי פולין. ובפירוש טענו ליטא לעומת פולין שיש להם גם כן הוצאות נגדם כמוהם, ובענין הוצאות וועדים הלא היה גם להם וועד ב הורדנא, והנה גם את זה לעומת זה נגד וועדים שלהם העברו. וכן בענין שכר השתדלן הכלל בכלל ובפרט בכלל נפסק ברירה הראשונה הנ"ל והשניה, שלא נשאר שום טענה ומענה בעולם, ופטורים מטענות וביטל רשעיות, ופטורים ליטא מעבר ולהבא מעתה ועד עולם כנ"ל. וכן ביערסלב ובליטא אם יתהווה נתינה מסוחרים להכשר הירידים ולא יעשו הערכה על עגלות רק על סוחרים, אזי יעשו הערכה על סוחרי פולין וליטא, רק שלא יוגבה ע"פ גביות בשום ענין, רק מכל סוחר או מכל עגלה וכנ"ל. וכמו שיש בכח מנהיגי פולין לאסור ה ג ר ע נ י צ י ן מוועד ד"א הנ"ל ואילך, כן יש בכח מנהיגי ליטא לאסור ה ג ר ע נ י צ י ן מאז והלאה אם ירצו כאשר יש בכח ד"א כנ"ל. ויקום בכל עונשים שבעולם.